

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี
Roles of Child Attendants in Child Development Centers under
the Local Administrative Organization in Changwat Pattani

นุชนาถ แดงกระจ่าง
Nuchanat Dangkrajang

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Public Administration in Public Administration
Prince of Songkla University

2554

ชื่อสารนิพนธ์ บทบาทของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาจังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน นางสาวนุชนาถ แดงกระจ่าง

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒน์นะ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทร์เพชร)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล ส่องวัฒนา)

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย กาญจนสุวรรณ)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อสารนิพนธ์ บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
จังหวัดปัตตานี

ผู้เขียน นางสาวนุชนาถ แดงกระจ่าง

สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์

ปีการศึกษา 2553

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี และเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ส่วนสถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - Test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ได้ผลการศึกษา ดังนี้

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีบทบาทอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกัน ส่วนอายุที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านบุคลากร แตกต่างกัน และวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกัน สำหรับข้อเสนอแนะนั้น เห็นควรให้ผู้ดูแลเด็กได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและสื่อการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากยิ่งขึ้น

Minor Thesis Title Roles of Child Attendants in Child Development Centers under the Local Administrative Organization in Changwat Pattani

Author Miss Nuchanat Dangkrjang

Major Program Public Administration

Academic Year 2010

ABSTRACT

This survey research has the objective to study the roles of Child Attendants in Child Development Centers under the Local Administrative Organization in Changwat Pattani. It compared between the roles of personal Child Attendants aspect and organization aspect. It contains with suggestions about roles of Child Attendants. The sample group is Child Attendants who work at Child Development Centers under the Local Administrative Organization in Changwat Pattani which are 205 people. The tool for this research is questionnaire. The statistics consist of frequency, percentage, standard deviation, T-test and One way ANOVA that shows the result;

Over all of Child Attendants in Child Development Centers under the Local Administrative Organization in Changwat Pattani is in high level which is from staffs, building, environment, academic and courses security, participation and child network. The Child Development Centers administrative is mediate.

In comparison, the roles of personal Child Attendants aspect and organization aspect consists of age, education, position, work experience, in case of Child Development Centers aspect and the Local Administrative Organization aspect. The result shows that different aspect of Child Development Centers effected to the roles of Child Attendants in administrative work, staffs, building, environment, academic and courses security, participation and child network. Different ages are effected to the roles of Child Attendants in the different staffs. And different education is effected to different participation and child network. This study also recommends that improving Child Development Centers, the Child Attendants should be trained about curriculum development and teaching material.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิทย์ จันทร์เพชร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมล สงวัฒนา คณะกรรมการร่วม ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อคิดเห็น และแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความสมบูรณ์ รวมทั้งอาจารย์พูนศักดิ์ เงินหมื่น ที่ได้ให้คำแนะนำการใช้สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือในการทดสอบหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยจากผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดยะลา และได้รับการร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีเป็นอย่างดี ตลอดทั้ง นางสาวปรีดีตะ ตาเยะ ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กรักษาราชการหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสิรินธร ตำบลบางตาва อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ที่ได้ร่วมดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จึงใคร่ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

หากงานวิจัยฉบับนี้มีคุณค่า ประโยชน์ และความดีในด้านใดก็ตาม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณค่า ประโยชน์ และความดีเหล่านั้นให้กับ คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ผู้เคยให้ความรู้ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่เป็นห่วงและคอยให้คำแนะนำเสมอมา รวมทั้งขอขอบคุณองค์การบริหารส่วนตำบลบางตาва อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ที่มอบทุนเพื่อการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

นุชนาถ แดงกระจ่าง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ค
ABSTRACT	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
รายการตาราง	ช
รายการภาพประกอบ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท	6
การจัดการศึกษาปฐมวัย	11
บทบาทของผู้ดูแลเด็ก	14
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	16
มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	21
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	43
กรอบแนวคิดการวิจัย	47
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	51

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล	53
ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	55
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน	65
ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	76
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	78
อภิปรายผล	81
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	87
ประวัติผู้เขียน	95

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
1	ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนกรายอำเภอ	49
2	จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลจากกลุ่มตัวอย่าง	53
3	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	56
4	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านบุคลากร	57
5	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย	58
6	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	60
7	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน	61
8	จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	62
9	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกรายด้าน	64
10	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน	65

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
11	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน	67
12	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน	69
13	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน	71
14	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน	73
15	การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน	74

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	กรอบแนวคิดการวิจัย	47

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี เป็นช่วงอายุที่ร่างกายมีอัตราการพัฒนาสูงมากโดยเฉพาะทางสมอง ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ดี ถูกต้องตามหลักจิตวิทยาและหลักวิชาการอื่นๆ เด็กก็จะพัฒนาได้เต็มศักยภาพและเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป ดังนั้น การพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กอายุ 2 - 5 ปี จึงมีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กให้มีพัฒนาการที่ดี เป็นแหล่งเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่โรงเรียน ทั้งด้านสติปัญญา การเข้าสังคม การเรียนรู้ระเบียบวินัย รวมทั้งการปลูกฝังสุขอนามัยขั้นพื้นฐาน โดยเน้นกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท รับผิดชอบการจัดการสาธารณะให้แก่ประชาชนในพื้นที่รวมถึงการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดก็ได้ตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ จึงเป็นที่มาของการจัดการศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษาภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากเดิมเทศบาลได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3 - 5 ขวบ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ และส่วนราชการต่างๆที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 7,520 แห่ง กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (ปัจจุบันอยู่ในสังกัดกระทรวงวัฒนธรรม) ดำเนินการในวัดหรือมัสยิดเรียกว่า ศูนย์อบรมเด็กก่อน

เกณฑ์ในวัดหรือมัสยิดจำนวน 4,155 แห่ง และสำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการในโรงเรียนเรียกว่า การจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ จำนวน 2,651 แห่ง รวมทั้งสิ้น 14,326 แห่ง ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาเด็กวัย 3 - 5 ขวบ ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับ ประถมศึกษา แต่มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่าง กัน กล่าวคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมการพัฒนาชุมชนบริหารงานโดยคณะกรรมการพัฒนา เด็ก ประกอบด้วย ตัวแทนผู้ปกครองหรือผู้นำท้องถิ่น ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือมัสยิด บริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือมัสยิด ประกอบด้วย ผู้แทนครูผู้สอน ผู้แทนครูพี่เลี้ยง ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้องค์กรชุมชน ผู้แทนสถานศึกษา และ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีเจ้าอาวาสหรืออิหม่ามเป็นประธาน และการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ของ สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติบริหารงานโดยผู้บริหารโรงเรียน

ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการแทนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือเป็นสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีคุณภาพและมาตรฐาน สามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัด การศึกษาแก่เด็กปฐมวัยอายุ 2 - 5 ขวบ อย่างทั่วถึงและเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ตามอำนาจ หน้าที่และเจตนารมณ์ของรัฐบาล

ดังนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นถือปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพ แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย (สำนักประสานและ พัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2553 : 1 - 2)

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึง เป็นเสมือนการกำหนดบทบาทของผู้ดูแลเด็ก ทำให้ผู้ดูแลเด็กมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความ ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด รู้สภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างดี สอดคล้องกับผลการศึกษารูปแบบการจัดบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น พบว่า คุณภาพและผลที่ได้รับจากการจัดหลักสูตรและกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขึ้นกับคุณภาพและความตั้งใจของผู้ดูแลเด็ก (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ, 2550 : ๗) และจากผลการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า สถานการณ์ในภาคใต้เป็นอุปสรรคต่อการจัดประสบการณ์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ผู้ดูแลเด็กไม่มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน (สุทธิชา มาลีเลิศ : 2551) ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ดูแลเด็กในจังหวัดปัตตานีด้วยเช่นเดียวกัน

จากความเป็นมาและความสำคัญของการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเจ้าหน้าที่สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ทั้งนี้ ผลการศึกษาวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษารoles บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีจำนวน 158 แห่ง

2. ขอบเขตด้านประชากร

ผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีจำนวน 420 คน

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์

1. บทบาทของผู้ดูแลเด็ก หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี แบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 ด้านบุคลากร หมายถึง การดำเนินงานเกี่ยวกับคุณสมบัติและหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ดูแลเด็ก

1.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย หมายถึง การดูแลรักษาความสะอาด และป้องกันความปลอดภัย อาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร หมายถึง การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 10 ด้าน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน หมายถึง การบูรณาการการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง การดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี

3. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดปัตตานี

5. คุณลักษณะส่วนบุคคล หมายถึง อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์การทำงาน ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี

6. คุณลักษณะของหน่วยงาน หมายถึง ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี

2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

3. เป็นข้อมูลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. การจัดการศึกษาปฐมวัย
3. บทบาทของผู้ดูแลเด็ก
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
5. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

1.1 ความหมายของบทบาท

บทบาท หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่ง เป็นการกระทำตามบท การกระทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู หรือเป็นแบบแผนของความต้อการ เป้าหมาย ความเชื่อ ความรู้สึก ทศนคติ คุณค่า และการกระทำที่สมาชิกในสังคมคาดหวังว่าควรจะเป็นไปตามลักษณะของชนิดตำแหน่งที่มีอยู่ หรืออาจกล่าวสั้นๆ ได้ว่า บทบาทก็คือ พฤติกรรมที่ถูกคาดหวังว่าผู้ดำรงตำแหน่งหรืออยู่ในสถานภาพนั้นควรจะทำหรือปฏิบัติ เป็นภาระที่ต้องรับผิดชอบตามสถานภาพของแต่ละบุคคล โดยถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของบุคคลนั้นเป็นมูลฐาน เช่น ผู้มีตำแหน่งเป็นพ่อจะได้รับความคาดหวังจากสังคมให้แสดงบทบาทหรือหน้าที่ต่างๆของพ่อ เช่น เลี้ยงดูลูก ส่งเสียให้เล่าเรียน อบรมสั่งสอน ให้ความรักความเอ็นดู และอื่นๆอีก เป็นต้น ตำแหน่งอื่นๆก็เช่นเดียวกัน เช่น ครู อาจารย์ ต้องสอนต้องอบรมนักเรียน เสมียน ภารโรง ต่างก็มีบทบาทที่คาดหวังจะต้องทำในฐานะที่ครองตำแหน่งต่างๆ เหล่านั้นอยู่ (ชูมัชยะห์ สาและ, 2551 : 24)

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกิดขึ้นจากอำนาจหน้าที่ในการเข้าไปดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง และพฤติกรรมดังกล่าวนอกจากจะเป็นสิ่งที่ผูกพันกับตำแหน่งแล้วยังเกี่ยวข้องกับความคาดหวังของสังคมที่เห็นว่าบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งนั้นพึงกระทำอีกด้วย (อรอุมา จำรูญ, 2551 : 8)

บทบาท หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล ซึ่งอยู่ในฐานะ หรือตำแหน่ง หรือสถานภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมได้กำหนดให้มีหน้าที่ต้องปฏิบัติ (สุวรรณ อินทร์รักษ์, 2546 : 21)

บทบาท หมายถึง แบบแผนประพฤติกหรือการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพหรือฐานะตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้นๆ ดังนั้น เมื่อบุคคลใดถูกกำหนดให้มีสถานภาพหรือตำแหน่งทางสังคมอย่างไรแล้ว บุคคลนั้นก็จะแสดงบทบาทตามสถานภาพและฐานะทางสังคมที่ตนดำรงอยู่ (ยุวดี ใจจ้อง, 2544 : 11)

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามหน้าที่ของบุคคลตามสถานภาพที่สังคมหรือกลุ่มกำหนดให้ เช่น เป็นพ่อ แม่ ครู นักเรียน เป็นต้น (ปญญินสา พิรุณ, 2544 : 9)

เกรซ และคณะ (Krech and others, 1962 : 28 อ้างถึงใน สุวรรณ อินทร์รักษ์, 2546 : 17) ได้กล่าวว่า บทบาทเป็นแบบแผน ความต้องการ เป้าหมาย ความเชื่อ ทักษะคติ ค่านิยม และการกระทำของสมาชิก ที่ชุมชนคาดหวังว่าจะต้องเป็นตามลักษณะของตำแหน่งนั้นๆ หรืออาจกล่าวว่า บทบาท คือ สิทธิหน้าที่ในการกระทำของบุคคลหนึ่งที่มีต่อบุคคลอื่นในสังคมตามสถานภาพของตนเอง

เลวิงสัน (Levingson, 1964 : 284 - 285 อ้างถึงใน สุวรรณ อินทร์รักษ์, 2546 : 16) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. บทบาท หมายถึง ปทัสถาน ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ และอื่นๆที่มีลักษณะในทำนองเดียวกันซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคม ที่กำหนดให้บทบาทตามความหมายนี้คำนึงถึงตัวบุคคลน้อยที่สุด แต่มุ่งไปถึงการบ่งชี้หน้าที่อันควรกระทำ

2. บทบาท หมายถึง ความเป็นไปของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่คิดและกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่สัมพันธ์กับโครงสร้างทางสังคม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แนวทางที่บุคคลพึงกระทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้นๆ

จากความหมายของบทบาทดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงสรุปได้ว่า บทบาทหมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่เกิดขึ้นจากสถานภาพ ตำแหน่ง หน้าที่ ความ

รับผิดชอบ และความความหวังของสังคมที่เห็นว่าบุคคลควรประพฤติหรือปฏิบัติตามหน้าที่ที่กำหนดไว้

1.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

สตาร์เดอร์ และเดกเกอร์ (Staeder and Decker, 1995 : 58 อ้างถึงใน ชุมนัยยะห์ สาและ, 2551 : 27) ได้อธิบายองค์ประกอบเกี่ยวกับบทบาทว่า มี 2 องค์ประกอบ คือ

1. บรรทัดฐาน (Norms) ของพฤติกรรม เป็นความคาดหวังเกี่ยวกับบทบาทที่ควรกระทำ ซึ่งจะมีการจัดเตรียมหรือกำหนดไว้เป็นบรรทัดฐานที่ผู้อยู่ในบทบาทควรกระทำ
2. คุณค่า (Value) เป็นสิ่งที่แสดงถึงความเหมาะสมของพฤติกรรม คุณค่าเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้ผู้อยู่ในบทบาทปฏิบัติตามและสามารถดำเนินการในบทบาทได้ตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2522 : 48 - 49 อ้างถึงใน ชุมนัยยะห์ สาและ, 2551 : 28 - 29) ได้อธิบายถึงการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทตามแนวคิดของนาเดล (Nadel) ไว้ ดังนี้

$$P = a, b, c, \dots n$$

โดยที่ P หมายถึง บทบาท

a, b, c, ... n หมายถึง ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม

บทบาทตามแนวคิดของนาเดลนี้ จะมีส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรมอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. ส่วนประกอบที่ส่งเสริมบทบาท (Peripheral Attributer) ได้แก่ บทบาทชนิดที่แม้จะขาดหายไป หรือมิได้แสดงบทบาทนั้น ก็ไม่ทำให้บทบาทที่ต้องการผิดไป เช่น ครูที่เขียนกระดานดำแล้วจะล้างมือโดยทันที หรือจะไม่ได้ล้างมือโดยทันที ก็มีได้ให้บทบาทของครูผิดไป
2. ส่วนประกอบที่มีผลสำคัญต่อบทบาทจะขาดมิได้ (Required Attributer) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่สำคัญ ถ้าขาดส่วนสำคัญของบทบาทในส่วนนี้แล้วจะทำให้บทบาทของตำแหน่งผิดไป เช่น บุคคลที่สวมบทบาทตำแหน่งครู แต่ไม่ยอมสอนหนังสือเพราะชอบทำงานด้านธุรการ จึงเป็นครูโดยตำแหน่งเท่านั้นไม่อาจเรียกว่าเป็นครูที่สมบูรณ์ได้ เพราะมิได้แสดงบทบาทที่สำคัญคือบทบาทในการสอน
3. ส่วนประกอบที่เป็นไปตามข้อบังคับและกฎหมายที่ปรากฏอย่างชัดเจน (Legitimizing or Pivotal Attributer) ได้แก่ ส่วนของบทบาทที่ข้อบังคับและกฎหมายกำหนดให้กระทำหรือปฏิบัติ ถ้าบุคคลที่สวมบทบาทตามตำแหน่งไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ

ที่ปรากฏอย่างชัดเจนแล้ว ถือว่าบุคคลนั้นมิได้แสดงบทบาทในตำแหน่งนั้น เช่น กฎหมายกำหนดว่า ครูคือผู้สอนประจำในสถานศึกษาและได้รับเงินเดือนเป็นประจำทุกเดือน แต่นาย ก.เป็นผู้สอนพิเศษในสถานศึกษาและมิได้รับเงินเดือนประจำ กรณีดังกล่าวถือว่า นาย ก.มิได้เป็นครูตามที่กฎหมายกำหนด

Parsons (1951 : 279 อ้างถึงใน อรุณา จำรูญ, 2551 : 9) ได้สร้างทฤษฎีเพื่ออธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในระบบสังคมไว้ว่า การกระทำของมนุษย์จะขึ้นอยู่กับระบบทางจิต (Psychological System) หรือบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล (Personality) ระบบสังคม (Social System) และวัฒนธรรม (Culture) ในสังคมที่บุคคลนั้นเป็นสมาชิกอยู่ และบทบาทที่บุคคลแสดงออกสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. บทบาทที่กำหนดโดยสังคม (Role prescriptions) เป็นบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ว่าบุคคลที่อยู่ในตำแหน่งนั้นจะต้องทำอะไร เช่น สังคมกำหนดไว้ว่า ครูจะต้องทำหน้าที่สอน แพทย์ต้องทำหน้าที่เป็นผู้รักษาคนไข้
2. บทบาทที่กำหนดให้คนเป็นตัวอย่างของสังคม (Role stereotypes) เช่น การแต่งกาย การพูดจา ความประพฤติของคนในสังคม ย่อมบ่งถึงวัฒนธรรมและสังคมของคนนั้น
3. บทบาทที่สังคมคาดหวัง (Role expectation) เป็นบทบาทที่ผู้อื่นคาดหวังไว้ว่าผู้ดำรงตำแหน่งนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร เช่น ผู้ที่เป็นครูควรจะต้องมีความรู้ดี มีความประพฤติและคุณธรรมของการเป็นครูที่ดี
4. บทบาทที่ทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบ กฎเกณฑ์ และหน้าที่ที่กำหนดไว้ (Role enactment) เช่น ครูควรจะต้องปฏิบัติตามระเบียบข้าราชการพลเรือน
5. บทบาทที่ต้องปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้ร่วมงาน (Counter role expectation) เช่น คนสองคนทำงานร่วมกันต่างก็มุ่งหวังว่าแต่ละคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน แต่โดยความเป็นจริงแล้วทั้งสองฝ่ายจะต้องดูความมุ่งหวังของฝ่ายตรงข้ามด้วยว่าต้องการจะทำอย่างไร

บรูม และเซลซนิก (Broom and Selznick, 1963 : 34 - 35 อ้างถึงใน ยุวดี ใจจ้อง, 2544 : 11) ได้จำแนกบทบาทออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. บทบาทที่กำหนดไว้หรือบทบาทตามอุดมคติ (Socially prescribed or ideal role) เป็นบทบาทตามอุดมคติที่มีการกำหนดสิทธิหน้าที่ของตำแหน่งทางสังคมไว้

2. บทบาทที่ควรกระทำ (Perceived role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลเชื่อว่าควรกระทำในหน้าที่ตำแหน่งนั้นๆ ซึ่งอาจไม่ตรงกับบทบาทตามอุดมคติทุกประการ และอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคลก็ได้

3. บทบาทที่กระทำจริง (Performed role) เป็นบทบาทที่แต่ละบุคคลได้กระทำไปจริงตามความเชื่อ ความคาดหวัง ตลอดจนความกดดันและโอกาสที่จะกระทำในแต่ละสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

เบอร์โล (Berlo, 1966 : 153 อ้างถึงใน ปุญญา พิรุณ, 2544 : 10) แบ่งลักษณะของบทบาทออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. บทบาทที่ถูกกำหนดไว้ (Prescription role) คือ บทบาทที่กำหนดเป็นระเบียบอย่างชัดเจนว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นจะต้องทำอะไรบ้าง

2. บทบาทที่กระทำจริง (Description role) คือ บทบาทที่บุคคลได้กระทำจริงเมื่ออยู่ในบทบาทนั้นๆ

3. บทบาทที่ถูกคาดหวัง (Expectation role) คือ บทบาทที่ถูกคาดหวังโดยผู้อื่นว่าบุคคลที่อยู่ในบทบาทนั้นๆควรจะทำอย่างไร

อัลพอร์ต (Allport, 1968 : 181 - 184 อ้างถึงใน ชุมัยยะห์ สาและ, 2551 : 29) ได้จำแนกองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการแสดงบทบาทของบุคคลซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย 4 ประการ คือ

1. บทบาทที่สังคมคาดหวังให้บุคคลปฏิบัติ (Role expectation) คือ บทบาทตามความคาดหวังของบุคคลอื่นหรือสังคมที่คาดหวังให้บุคคลปฏิบัติ เมื่อดำรงอยู่ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งของสังคม

2. มโนทัศน์บทบาทของบุคคล (Role conception) คือ การที่บุคคลมองเห็นหรือคาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร โดยบุคคลจะว่าภาพบทบาทไปตามวิถีทางของเขา ซึ่งอาจจะสอดคล้องกับความต้องการของสังคมหรือไม่ก็ได้

3. การยอมรับในบทบาท (Role acceptance) คือ การยอมรับบทบาทของบุคคลซึ่งเกิดขึ้นภายหลังที่บุคคลได้พิจารณาเห็นความสำคัญของบทบาทที่ต้องกระทำว่ามีความสำคัญต่อตนเอง หรือทำให้เกิดความขัดแย้งกับความคาดหวังของสังคมน้อยที่สุด

4. การปฏิบัติบทบาท (Role performance) คือ การแสดงบทบาทตามสภาพจริงอันจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยองค์ประกอบด้วย ความคาดหวังของสังคม บทบาทการรับรู้และเข้าใจของตนเองต่อบทบาท ตลอดจนการยอมรับของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่

ลินเดอร์สมิต และคณะ (Lindersmith and others, 1975 : 400 อ้างถึงใน สุวรรณ อินทร์รักษ์, 2546 : 18) กล่าวว่า บทบาทของคนใดคนหนึ่งจะต้องประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้

1. ต้องเป็นแบบหรือลักษณะเฉพาะของตนเอง
2. พฤติกรรมในสถานการณ์ที่กำหนดให้นั้นจะต้องพอเหมาะกับลักษณะเฉพาะของตน
3. ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นๆจะเป็นตัวช่วยชี้แนวทางในการกระทำที่จะเกิดขึ้น
4. ในการแสดงบทบาทนั้นๆจะต้องมีการประเมินผลด้วยตนเองและผู้อื่น

2. การจัดการศึกษาปฐมวัย

2.1 แนวคิดพื้นฐานในการจัดการศึกษาปฐมวัย

การเริ่มต้นเป็นจุดสำคัญของงานทุกชนิด ในงานแห่งชีวิตจุดเริ่มต้นคือ การเริ่มชีวิตในเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในหมู่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาว่า เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงอายุ 5 ขวบ เป็นช่วงที่สำคัญช่วงหนึ่งของชีวิตที่สมองมีการเจริญเติบโตมากกว่าทุกๆ ช่วงอายุ และเป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับการปูพื้นฐานทักษะต่างๆให้แก่เด็ก เพื่อความพร้อมในการที่จะพัฒนาในระดับต่อไป ดังนั้น การจัดการศึกษาปฐมวัยพัฒนาขึ้นมาโดยแนวคิดต่อไปนี้ (ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน, 2552 : 4 - 6)

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต ครอบคลุมการเปลี่ยนแปลงในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย จะมีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะการพัฒนากันแตกต่างกันไปตามวัย ซึ่งบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงอายุ 5 ขวบ พัฒนาการแต่ละด้านมีทฤษฎีเฉพาะอธิบายไว้และสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาเด็ก เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางร่างกายที่อธิบายการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กว่ามีลักษณะต่อเนื่องเป็นตามลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาไปถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถขั้นนั้นก่อน เช่น ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาอธิบายว่าเด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ ค่านิยมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ดังนั้น แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กจึงเป็นเสมือนแนวทางให้ผู้ดูแลเด็กหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจเด็ก สามารถอบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างของแต่ละบุคคล เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาจนบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการได้ชัดเจนขึ้น

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดขึ้นจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของพัฒนาการในระดับที่สูงขึ้น และเด็กมีการเรียนรู้ตามธรรมชาติตั้งแต่เกิดก่อนจะเข้าสถานศึกษา การจัดทำหลักสูตรจึงยึดแนวคิดที่จะให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเองในสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีมีการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

2.1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทดลองสร้างสรรค์ แก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง ซึ่งมีอิทธิพลและมีผลต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย เด็กจะรู้จักการเรียนรู้ความเป็นอยู่ของผู้อื่น สร้างความสัมพันธ์อยู่ร่วมกับผู้อื่นรวมถึงธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น ในการจัดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงถือการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

2.1.4 แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมและสังคม บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยถือว่าผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่า วัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้ดูแลเด็กควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างมีความสุข

2.2 หลักการจัดการศึกษาปฐมวัย

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มตามศักยภาพ โดยกำหนดหลักการ ดังนี้ (ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน, 2552 : 7 - 8)

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง

ความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก

2.3 แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย

จากแนวคิดพื้นฐานและหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยดังกล่าวข้างต้น นำมาสู่แนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้ (ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน, 2552 : 8 - 10)

2.3.1 การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และลักษณะนิสัย โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับ ซึ่งต้องเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษ

2.3.2 การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งควรอยู่ในสภาพที่แวดล้อมด้วยธรรมชาติ ตอบสนองความต้องการความสนใจของเด็ก ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนต้องสะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อที่มาจากธรรมชาติและวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยให้เด็กมีโอกาสเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง สภาพแวดล้อมใกล้ตัวและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม

2.3.3 การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งผู้ดูแลเด็กต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยที่ผู้ดูแลเด็กจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนที่ตนดูแลรับผิดชอบ เพื่อจะได้วางแผนสร้างสภาพแวดล้อมและกิจกรรมต่างๆ ได้เหมาะสม นอกจากนี้ผู้ดูแลเด็กจะต้องรู้จักพัฒนาตนเอง ปรับปรุงการใช้เทคนิค การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็ก

2.3.4 การบูรณาการการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยยึดหลักการบูรณาการที่ว่า หนึ่งแนวคิด เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายกิจกรรม หนึ่งกิจกรรม เด็กสามารถเรียนรู้ได้หลายทักษะและหลายประสบการณ์สำคัญ จึงเป็นหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กควรวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่นที่หลากหลายกิจกรรม หลากหลายทักษะ หลากหลายประสบการณ์สำคัญ อย่างเหมาะสมกับวัย

2.3.5 การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้ดูแลเด็กควรสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตนและพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่า ได้บรรลุตามจุดประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตสามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ซึ่งจะช่วยให้ผู้ดูแลเด็กในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคล ความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน และยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษา

2.3.6 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กและครอบครัวของเด็ก เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตขึ้นมา ผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครองเด็ก ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมกันรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการพัฒนาตามหลักการจัดหลักสูตรให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ

3. บทบาทของผู้ดูแลเด็ก

เด็กเล็กเป็นวัยที่มีความซุกซน เคลื่อนไหวตลอดเวลา สถิติปัญญาและความคิดจะมีความเป็นอิสระ แปรเปลี่ยนตามสิ่งแวดล้อมที่พบเห็นใกล้ตัว ชอบลอกเลียนแบบตามความนึกคิดของตน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด ให้มีการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สถิติปัญญา และลักษณะนิสัย ทำให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็ก และมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การพัฒนาการด้านต่างๆของเด็กมากที่สุดในช่วงที่เด็กอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ รู้จักรับผิดชอบ รักเด็ก อุทิศตน อ่อนโยน จิตใจโอบอ้อมอารี มีความยุติธรรม มีลักษณะเป็นผู้นำ เพื่อจะเป็นผู้ที่ให้การดูแลเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก เป็นการวางรากฐาน ความคิด สถิติปัญญา อารมณ์ สังคม ลักษณะนิสัย เสริมสร้างบุคลิกที่ดีให้กับเด็ก ซึ่งเปรียบเสมือนการวางรากฐานของประเทศ ดังนั้น ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลเด็กจึงมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนี้ (ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและพัฒนากิจกรรมเยาวชน, 2552 : 13 - 16)

3.1 ปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะต้องทำหน้าที่ดูแลเด็กและปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันของเด็ก เพื่อให้เด็กมีความเจริญเติบโต มีพัฒนาการทุกด้านตามวัย และมีการเรียนรู้ที่เหมาะสม

3.2 ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กในลักษณะบูรณาการ ผู้ดูแลเด็กมีหน้าที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กในลักษณะบูรณาการเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ ให้เด็กได้พัฒนาด้าน จิตใจ อารมณ์ สังคม และจริยธรรมไปพร้อมกัน โดยให้โอกาสเด็กเรียนรู้จากสิ่งของและผู้คนที่อยู่รอบข้าง ซึ่งเด็กจะเรียนรู้ได้โดยประสาทสัมผัสทั้งห้า การเคลื่อนไหว การเล่น และการลงมือ

กระทำ ดังนั้น ผู้ดูแลเด็กจะต้องส่งเสริมให้โอกาสเด็กได้พัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งปฏิสัมพันธ์กับเด็กด้วยคำพูดและกิริยาท่าทางที่นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงความรักความอบอุ่น

3.3 สังเกต เฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการด้านต่างๆของเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต เฝ้าระวังปัญหาสุขภาพ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จดบันทึกพฤติกรรมเพื่อจะได้เห็นความเปลี่ยนแปลงทั้งปกติและผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาสาเหตุเพื่อช่วยเหลือและแก้ไขได้ทันที่

3.4 มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นคนช่างสังเกต มีความรู้และเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นปัญหาและไม่พึงประสงค์ของเด็ก ซึ่งพฤติกรรมนั้นอาจเกิดจากการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งการปรับตัวของเด็กต่อสิ่งแวดล้อม หากไม่ได้รับการแก้ไขตามแนวทางที่เหมาะสมอาจนำไปสู่ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในอนาคต แม้ว่าเด็กแต่ละคนจะแตกต่างกันตามพันธุกรรมและการอบรมเลี้ยงดู แต่ถ้าเข้าใจและช่วยลดพฤติกรรมจะช่วยขจัดปัญหาที่จะตามมาได้ทันที่

3.5 จัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ เหมาะสมกับการพัฒนาเด็กทุกด้าน ผู้ดูแลเด็กจะต้องดูแลจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ปลอดภัย และมีบรรยากาศเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก

3.6 ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็ก ครอบครัว และชุมชน ผู้ดูแลเด็กจะต้องเป็นผู้ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็ก โดยเป็นคนกลางในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่หรือผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัวและบุคคลต่างๆในชุมชน เพื่อทราบถึงพฤติกรรม พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของเด็กได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

3.7 รู้จักพัฒนาตนเองในทางวิชาการและวิชาชีพ ผู้ดูแลเด็กจะต้องเฝ้าหาความรู้ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ คือ การพัฒนาด้านความรู้ทางวิชาการและทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง เช่น การศึกษาหาความรู้ การอบรมเพิ่มเติมอย่างสม่ำเสมอ การติดตามความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้และเทคโนโลยีโดยอาศัยสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งการรวมกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานพัฒนาเด็กเล็กที่มีคุณภาพ การเข้าร่วมเป็นสมาชิก และจัดตั้งชมรมเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงแก่ผู้ดูแลเด็ก และการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ จะต้องเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะรักเด็ก อุปนิสัยอ่อนโยน กิริยาวาจา นุ่มนวล อ่อนหวาน ใจเย็น รู้จักปรับปรุงและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองอยู่เสมอ

4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.1 ความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ในอดีตที่ผ่านมามีหน่วยงานภาครัฐและเอกชนหลายหน่วยงานทำหน้าที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย สรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ : 2536 อ้างถึงใน ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ, 2550 : 6 - 7)

1. หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนให้แก่เด็กก่อนเกณฑ์ภาคบังคับกลุ่มอายุ 4 - 6 ปี โดยจัดประสบการณ์ต่างๆ เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาเต็มตามศักยภาพ เพื่อให้มีความพร้อมในการเรียนในระดับประถมศึกษา

1.2 กรมการศาสนา ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยนอกระบบโรงเรียน โดยจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด สอนเด็กก่อนเกณฑ์ที่จะเข้ารับการศึกษภาคบังคับตามกฎหมาย ทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 3 ปี จนถึงย่างเข้าปีที่ 6

1.3 กรมการฝึกหัดครู ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยในระบบโรงเรียนในโรงเรียนสาธิตของวิทยาลัยครู โดยจัดให้แก่เด็กอายุ 3 - 6 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นการแบ่งเบาภาระของอาจารย์และข้าราชการในวิทยาลัย รวมทั้งเป็นแหล่งฝึกงานสำหรับนักศึกษาวิทยาลัยครูวิชาเอกอนุบาล นอกจากนั้นยังเป็นที่ศึกษาเกี่ยวกับความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของเด็ก

1.4 กรมสามัญศึกษา มีกองการศึกษาพิเศษเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาสงเคราะห์และการศึกษาพิเศษสำหรับเด็กปฐมวัยในระบบโรงเรียน

1.5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เช่น โรงเรียนอนุบาลของเอกชนต่างๆ

2. ส่วนราชการอื่นที่ร่วมดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีหลายหน่วยงาน ได้แก่

2.1 กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีหน่วยงานที่ดำเนินการ ดังนี้

2.1.1 กรมการปกครอง โดยมีสำนักงานการศึกษาท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ

2.1.2 กรมตำรวจ โดยมีกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้ประชาชนที่อยู่ในท้องถิ่นห่างไกล การคมนาคมไม่สะดวก หรือพื้นที่เป้าหมายเพื่อความมั่นคง

2.1.3 กรมประชาสงเคราะห์ ดำเนินการจัดการศึกษาให้แก่เด็กอายุ 3 - 6 ปี ในโรงเรียนหมู่บ้านชาวไทยต่างวัฒนธรรมและสถานสงเคราะห์เด็ก เป็นการดูแลเด็กกำพร้าหรือเด็กถูกทอดทิ้ง

2.1.4 กรมการพัฒนาชุมชน มีกองพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยนอกระบบโรงเรียน โดยดำเนินการพัฒนาเด็กในชนบทตั้งแต่อายุแรกเกิดถึงอายุ 6 ปี ได้แก่ การพัฒนาเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.2 กรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักพัฒนาชุมชน และสำนักอนามัย เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดบริการให้สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ณ ศูนย์บริการสาธารณสุข และศูนย์พัฒนาเด็กในชุมชนแออัด

2.3 กระทรวงสาธารณสุข โดยกองโภชนาการ กรมอนามัย จัดตั้งศูนย์โภชนาการเด็กเพื่อแก้ไขปัญหาภาวะโภชนาการในเด็ก โดยรับเด็กอายุ 2 - 5 ปี

2.4 ทบวงมหาวิทยาลัย ดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสาธิตของมหาวิทยาลัย

2.5 องค์กรเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กมากขึ้น โดยจัดตั้งสภาองค์กรพัฒนาเด็กและเยาวชนขึ้น ประกอบด้วยองค์กรสมาชิก 50 องค์กร มีเป้าหมายหลักในการทำงานเพื่อพัฒนาเด็กที่อยู่ในภาวะเสี่ยง ทั้งเด็กด้อยโอกาส เด็กพิการ เด็กเร่ร่อน เด็กถูกทารุณกรรม ถูกทอดทิ้ง เป็นต้น

2.6 องค์กรระหว่างประเทศ ให้ความสนับสนุนด้านเงินทุน วิชาการ และเทคโนโลยีต่างๆ แก่หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในประเทศไทย เพื่อดำเนินการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้วยเช่นเดียวกัน

4.2 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภท ดังนี้ (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2553 : 10)

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยรับถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมการศาสนา

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนัก
ประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น : 2553 : 4 - 7)

1. การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดประสงค์จะจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีความ
พร้อมด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ และกำหนดให้มีโครงสร้างส่วนราชการ รวมทั้งบุคลากรที่
รับผิดชอบ ได้แก่ ส่วน/กอง/สำนักการศึกษา โดยให้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชนในการจัดตั้งศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก และต้องมีจำนวนเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี ที่จะเข้ารับบริการไม่น้อยกว่า 20 คน
2. จัดทำโครงการและแผนจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และขอความเห็นชอบสภา
ท้องถิ่น
3. จัดทำประกาศจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. จัดทำแผนดำเนินงาน ได้แก่ สำรวจจมนประชากรเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี แผน
รับนักเรียน การจัดชั้นเรียน และการงบประมาณ เป็นต้น
5. จัดทำระเบียบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วย การดำเนินงานศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก
6. รายงานการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบ
กรณีที่ไม่มียุทธศาสตร์ที่เป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องได้รับความยินยอม
จากเจ้าของกรรมสิทธิ์อนุญาตให้ใช้สถานที่ก่อสร้างและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. การย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน
2. ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำเรื่องเสนอต่อหน่วยงานต้น
สังกัดตามลำดับ เพื่อให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเสนอขอความเห็นชอบจาก
สภาท้องถิ่น
3. จัดทำแผนการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. จัดทำประกาศย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. รายงานการย้าย/รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วน
ท้องถิ่นทราบ

3. การยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ให้คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กศึกษาวิเคราะห์เหตุผลความจำเป็นในการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสนอองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดเพื่อดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. จัดเวทีประชาคม เพื่อสำรวจความต้องการของชุมชน
2. นำผลการประชาคมพิจารณาเสนอผู้บริหารองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากสภาท้องถิ่น
3. จัดทำประกาศยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยให้มีผลเมื่อสิ้นสุดภาคเรียน
4. รายงานการยุบเลิกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

ทราบ

4. การให้บริการ การอบรมเลี้ยงดู การจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ให้การอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนา ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ระยะเวลาการจัดการเรียนรู้และแนวทางการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการศึกษาและพัฒนาเป็นไปตามวัยแต่ละช่วงอายุ สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เด็กเล็กพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นต่อไป ดังนี้

4.1 ระยะเวลาเรียนรู้ในรอบปีการศึกษา เริ่มต้นปีการศึกษาในวันที่ 16 พฤษภาคม และสิ้นสุดการศึกษาในวันที่ 15 พฤษภาคม ของปีถัดไป โดยให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดภาคเรียนรวมกันแล้วไม่น้อยกว่า 230 วัน และปิดภาคเรียนตามปกติในรอบปีการศึกษา ดังนี้

1. ภาคเรียนที่ 1 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 16 พฤษภาคม วันปิดภาคเรียน วันที่ 11 ตุลาคม
2. ภาคเรียนที่ 2 วันเปิดภาคเรียน วันที่ 1 พฤศจิกายน วันปิดภาคเรียน วันที่ 1 เมษายน ของปีถัดไป

หมายเหตุ - หากวันเปิดภาคเรียนตรงกับวันหยุดราชการให้เปิดภาคเรียนในวันทำการถัดไป
 - กรณีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใดประสงค์จะเปิดและปิดภาคเรียนต่างไปจากที่กำหนดไว้ สามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของชุมชนและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

- การกำหนดระยะเวลาเรียนรู้ การเปิด และปิดภาคเรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเป็นประกาศ

4.2 การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนเด็กเล็ก ได้แก่

1. อาหารกลางวัน
2. อาหารว่าง
3. เครื่องนอน
4. อาหารเสริม (นม)
5. วัสดุ สื่อ อุปกรณ์การศึกษา และวัสดุครุภัณฑ์
6. การตรวจสุขภาพเด็กเล็กประจำปี โดยบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข
7. บริการอื่นๆที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม เช่น เป็นศูนย์ 3 วัย และหรือศูนย์การเรียนรู้ชุมชน เป็นต้น

4.3 การให้บริการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กเล็กอายุ 2 - 5 ปี ที่มีภูมิลำเนาในเขตปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น หรือใกล้เคียงตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.4 จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีการพัฒนารอบทั้ง 4 ด้าน เหมาะสมตามวัยและศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

4.5 กรณีจำเป็นต้องใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อประชุม สัมมนา ฝึกอบรม จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมอื่นใดที่เป็นประโยชน์ต่อราชการและชุมชน หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจเปิดเรียนได้ตามปกติ ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 15 วัน หากเป็นเหตุพิเศษที่เกิดขึ้นจากภัยพิบัติสาธารณะให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสั่งปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ไม่เกิน 30 วัน โดยให้ทำคำสั่งปิดเป็นหนังสือ และต้องกำหนดการเรียนชดเชยให้ครบตามจำนวนวันที่สั่งปิด

4.6 ในระหว่างปิดภาคเรียนหรือปิดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคำสั่งให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก หรือพนักงานจ้างอื่นในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มาปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเตรียมการด้านวิชาการ หลักสูตร

การจัดการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การจัดสภาพแวดล้อม หรือการพัฒนาศูนย์ในด้านต่างๆ หรืองานด้านการศึกษาปฐมวัยอื่น

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบทั่วประเทศจำนวน 19,481 แห่ง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองจำนวน 5,201 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากราชการต่างๆ ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชนจำนวน 7,520 แห่ง กรมการศาสนาจำนวน 4,110 แห่ง และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจำนวน 2,650 แห่ง (คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, 2553 : 17) ผู้ดูแลเด็กจำนวน 49,794 คน และเด็กจำนวน 891,651 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 25)

5. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐาน และมีคุณภาพตามหลักวิชาการ สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 และเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ซึ่งรัฐบาลมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน สำหรับการศึกษาวัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาเฉพาะมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กเท่านั้น ดังนี้ (สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น : 2553)

5.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ แบ่งการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล

5.1.1 ด้านการบริหารงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ให้การอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ ให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัยตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ซึ่งบริหารงานโดยคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก

เล็ก ประกอบด้วย บุคคลที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาคัดเลือก แต่งตั้ง และกำหนดจำนวนตามความเหมาะสมจากชุมชนและผู้ดำรงตำแหน่ง ดังนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้นำทางศาสนา ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการ และผู้แทนครูผู้ดูแลเด็กหรือผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

โดยให้คณะกรรมการพิจารณาเลือกกรรมการ 1 คน เป็นประธาน มีหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการโดยตำแหน่ง และให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการมีจำนวนตามความเหมาะสม คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. กำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่างๆ ให้ได้คุณภาพและมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามนโยบายและแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เสนอแนะให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยกเลิก หรือย้ายรวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. พิจารณาเสนอผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการบริหารงานด้านบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. พิจารณาเสนอแผนงาน/โครงการและงบประมาณ ในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามหลักวิชาการและแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก
6. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
7. ส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมือการพัฒนาเด็กเล็กของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
8. ปฏิบัติหน้าที่ตามที่มิกฎหมาย ระเบียบ หรือตามหนังสือกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และจังหวัดกำหนด

5.1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

และเงินรายได้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามแนวทางการจัดหาสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ อุปกรณ์การเรียน วัสดุ พัฒนาเด็ก ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนัก/กอง/หัวหน้าส่วนการศึกษาหรือผู้แทนเป็นประธาน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศึกษาพิเศษ นักวิชาการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสาธารณสุข และผู้แทนผู้ประกอบการในจำนวนที่เหมาะสมเป็นกรรมการ
2. แจกหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก / ผู้ช่วยครูดูแลเด็ก สืบหาความต้องการในการใช้สื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำนึงถึงความปลอดภัย ประโยชน์ ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็กเล็กแต่ละวัย
3. ขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. จัดทำทะเบียนควบคุมวัสดุและครุภัณฑ์
5. ดำเนินการเบิกจ่ายสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน ที่ได้มาให้กับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแล / ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

5.1.3 การบริหารงานบุคคล

กรณีที่ต่อสัญญาจ้างของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากผู้ดำรงตำแหน่งคนเดิมเป็นลำดับแรก กล่าวคือ เมื่อสัญญาจ้างใกล้จะสิ้นสุดในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแจ้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประชุมพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งเป็นพนักงานจ้างในเบื้องต้น หากคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมติประเมินผลปฏิบัติงานผู้นั้นไม่ต่ำกว่าระดับดี ก็ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาต่อสัญญาจ้างผู้นั้นต่อไป เพื่อให้การบริหารภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดผลดีต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.2 ด้านบุคลากร

บุคลากรที่เกี่ยวข้องในศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วย หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่อื่น ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีศักยภาพในการจัดการศึกษา อบรมเลี้ยงดู และส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการด้วยความเหมาะสมอย่างมีคุณภาพ

เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความก้าวหน้าและมุ่งทางวิชาชีพ โดยได้แจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติเป็นหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 เป็นต้นมา ดังนั้น ในมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจึงได้กำหนดคุณสมบัติสถานภาพ และบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก ให้สอดคล้องตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลเรื่อง ตำแหน่งและวิทยฐานะพนักงานครูและบุคลากรทางการศึกษาเทศบาล (เพิ่มเติม) ซึ่งได้กำหนดให้หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสถานภาพเป็นข้าราชการหรือพนักงานครูส่วนท้องถิ่น แต่การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาลกำหนดได้ต้องเป็นกรณีที่ได้รับการจัดสรรอัตราจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นแล้วเท่านั้น ดังนั้น ในระหว่างที่ยังไม่มีการคัดเลือกและแต่งตั้งผู้ดูแลเด็กจากสถานภาพพนักงานจ้างเป็นตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กตามประกาศคณะกรรมการกลางดังกล่าว ให้ผู้ดูแลเด็กซึ่งดำรงตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็กในปัจจุบันมีสถานภาพเป็นพนักงานจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก แต่ให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามมาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากรนี้ไปก่อน

5.2.1 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา สาขาวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือปฐมวัย หรือทางอื่นที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามตามนโยบายและแผนงานที่วางไว้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ งานบุคลากรและการบริหารจัดการ งานอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อม งานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร งานการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจาก

ชุมชน งานธุรการ การเงินและพัสดุ และงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. รับผิดชอบดูแลบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย แผนงาน และวัตถุประสงค์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. วางแผนพัฒนาการศึกษา ประเมิน และจัดทำรายงานเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น จัดทำแผน โครงการ และงบประมาณในการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกด้านอย่างต่อเนื่อง
3. จัดทำและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดกระบวนการการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และการวัดผลประเมินผล
4. จัดทำภาระงานของบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
5. ประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
6. เป็นผู้แทนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในกิจการทั่วไปและประสานเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
7. นิเทศ ส่งเสริมสนับสนุน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูผู้ดูแลเด็กและผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก
8. จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในและรายงานประเมินตนเอง
9. ปฏิบัติงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

5.2.2 ครูผู้ดูแลเด็ก

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

มีคุณวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา ทุกสาขาวิชาเอก หรือทางอื่นที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนดเป็นคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่งนี้ ได้ปฏิบัติงานหรือเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการทำงานดูแลพัฒนาเด็กปฐมวัยของท้องถิ่นติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยมีหนังสือรับรองการปฏิบัติงานจากนายจ้างหรือหน่วยงานซึ่งระบุถึงลักษณะงานและระยะเวลาที่ได้ปฏิบัติงาน และมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาผู้เรียน ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนี้

1. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. อบรมสั่งสอนและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะตามวัย
3. ปฏิบัติงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
4. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการจัดระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียน
5. ปฏิบัติงานความร่วมมือกับเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย
6. อบรมเลี้ยงดูและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามหลักสูตรกำหนด
7. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
8. จัดทำแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้
9. จัดทำวิจัยในชั้นเรียน
10. จัดหา/ผลิตสื่อ นวัตกรรมการเรียนการสอน
11. จัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผล
12. ประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชน
13. พัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาผู้เรียน
14. จัดให้มีการประเมินพัฒนาการผู้เรียน
15. จัดระบบธุรการในชั้นเรียน
16. รวบรวมผลงานรายงานผลการปฏิบัติงานตามลำดับ
17. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.2.3 ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก

คุณสมบัติเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่ง

มีคุณสมบัติทั่วไปและคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นกำหนด และระเบียบ หนังสือสั่งการอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

สถานภาพ เป็นพนักงานจ้างทั่วไปหรือพนักงานจ้างตามภารกิจ

บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

1. สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก
2. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

5.3 ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่อบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้แก่เด็กเล็ก ดังนั้น ในการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคาร สถานที่ และสภาพแวดล้อม ทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคาร ต้องคำนึงถึงความมั่นคง แข็งแรง ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็กเล็ก ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาการเด็ก ให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจ ไว้วางใจ ซึ่งการก่อสร้างและพัฒนาอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก โดยการจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะอันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยตรงในการป้องกันการแพร่กระจายของโรคติดต่อ สามารถลดความเสี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ ส่งเสริมความปลอดภัยให้กับเด็ก และฝึกสุขนิสัยให้เด็กมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ดังนี้

5.3.1 ด้านอาคารสถานที่

ที่ตั้ง สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสมและไม่อยู่ในพื้นที่อาจเสี่ยงต่ออันตราย เช่น บริเวณชนถ่ายแก๊ส น้ำมัน สารเคมี หรือสารพิษ ฌาปนกิจสถาน มลภาวะทางอากาศ แสง และเสียงที่มากเกินไป หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุตามมาตรฐานความจำเป็นและเหมาะสม ไม่ควรอยู่ใกล้ถนนหรือใกล้ทางรถไฟ โดยเฉพาะที่มีการจราจรคับคั่ง หากมีความจำเป็นต้องสร้างให้ห่างจากแนวถนนไม่น้อยกว่า 20 เมตร และมีรั้วป้องกันอันตราย

จำนวนชั้นของอาคาร อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเป็นอาคารชั้นเดียว หากเป็นอาคาร 2 ชั้น ต้องมีมาตรการป้องกันอุบัติเหตุ อุบัติภัย และอัคคีภัยที่อาจเกิดขึ้น และความสูงของห้องจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

ทางเข้า - ออกตัวอาคาร ควรมีความกว้างที่สามารถเคลื่อนย้ายเด็กออกจากตัวอาคารได้สะดวก หากเกิดอุบัติเหตุหรือภาวะฉุกเฉินต่างๆ

ประตู - หน้าต่าง ต้องมีความแข็งแรง อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีขนาดและจำนวนเหมาะสมกับขนาดพื้นที่ของห้อง ความสูงของขอบหน้าต่างควรสูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 80.00 เซนติเมตร และหน้าต่างมีความกว้างและความสูงไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร เพื่อให้เด็ก

มองเห็นสิ่งแวดล้อมได้กว้างและชัดเจน ไม่ควรมีสิ่งกีดขวางใดๆมาปิดกั้นช่องทางลมและแสงสว่าง

บันได ต้องไม่ลาดหรือชันเกินไป ควรมีความกว้างแต่ละช่วงไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร ลูกตั้งของบันไดสูงไม่เกิน 17.50 เซนติเมตร ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 20.00 เซนติเมตร บันไดทุกชั้นต้องมีลูกกรงและราวบันไดมีขนาดเหมาะสมกับมือเด็ก และระยะห่างของลูกกรงต้องไม่เกิน 17.00 เซนติเมตร ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญ เช่น ปิดกั้นช่องบันไดและช่องลูกกรงบันได (ช่องที่เป็นช่วงอันตรายอยู่ระหว่าง 9 - 23 เซนติเมตร)

พื้นที่ใช้สอยภายใน ต้องจัดให้มีบริเวณพื้นที่ในอาคารที่สะอาด ปลอดภัย และเพียงพอ เหมาะสมกับการทำกิจกรรมของเด็ก เช่น การเล่น การเรียนรู้ การรับประทานอาหาร และการนอน โดยแยกเป็นสัดส่วนจากห้องประกอบอาหาร ห้องส้วม และที่พักของเด็กป่วย เฉลี่ยพื้นที่ใช้สอย 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน หากไม่สามารถแยกเป็นแต่ละห้องได้อาจจัดรวมเป็นห้องเอนกประสงค์โดยใช้พื้นที่เดียวกันแต่ต่างเวลา และปรับเปลี่ยนวัสดุอุปกรณ์ตามความเหมาะสมและข้อจำกัดของพื้นที่ โดยมีแนวทางดังนี้

1. บริเวณพื้นที่สำหรับการนอน ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก อากาศถ่ายเทได้สะดวก และอุปกรณ์เครื่องใช้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก มีพื้นที่เฉลี่ยประมาณ 2.00 ตารางเมตร ต่อเด็ก 1 คน โดยมีแนวทางในการจัดดำเนินการดังนี้ จัดให้มีการระบายอากาศที่ดี ปลอดภัย โปร่ง ไม่มีเสียงรบกวน แสงสว่างไม่จ้าเกินไป อุปกรณ์เครื่องนอนต่างๆมีความสะอาด นำไปปิดฝุ่น ดากแดด อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ที่นอน ผ้าปูที่นอน หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม มีสภาพดีและมีเฉพาะเด็กแต่ละคน ทำความสะอาดอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ด้วยการซักหรือฟัดแดด เพื่อลดการแพร่ของเชื้อโรค ตรวจตราดูแลไม่ให้มีสัตว์หรือแมลงต่างๆมารบกวนในบริเวณพื้นที่สำหรับการนอน

2. บริเวณพื้นที่สำหรับการเล่นและพัฒนาเด็ก สภาพพื้นที่ทุกห้องต้องไม่ลื่นและไม่ชื้น ควรเป็นพื้นไม้หรือวัสดุที่มีความปลอดภัยจากอุบัติเหตุ ทำความสะอาดง่าย และอยู่ในสถานที่สะอาดอยู่เสมอ จัดวางสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ตุ๊กตา ไม้ขีด เป็นระเบียบ และมีการยึดติดกับผนังหรือพื้นอย่างมั่นคงในกรณีที่ใช้ของใช้นั้นล้มได้ง่าย เหลี่ยม มุม ที่แหลมคมของเครื่องใช้ต่างๆ ต้องหุ้มด้วยวัสดุที่นุ่ม เพื่อป้องกันการกระแทกของเด็ก

3. บริเวณพื้นที่รับประทานอาหาร ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก มีแสงสว่างเหมาะสม มีอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนเด็ก ทั้งนี้ บริเวณห้องอาหาร โต๊ะ เก้าอี้ ที่ใช้สำหรับรับประทานอาหารต้องทำความสะอาดอย่าง

สม่ำเสมอ และควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ใช้มีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีสภาพแข็งแรง และใช้งานได้ดี

4. บริเวณสถานที่ประกอบอาหารหรือห้องครัว ต้องแยกห่างจากบริเวณพื้นที่สำหรับเด็กพอสมควร มีเครื่องใช้ที่จำเป็น รวมทั้งที่ล้างและเก็บภาชนะเครื่องใช้ต่างๆที่ถูกสุขลักษณะ โดยเน้นเรื่องความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก

5. ห้องปฐมพยาบาล ต้องแยกเป็นสัดส่วน มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล ตู้ยา เครื่องเวชภัณฑ์ที่จำเป็น และขณะอยู่ในห้องปฐมพยาบาลเด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ดูแลเด็กตลอดเวลา กรณีไม่สามารถจัดห้องปฐมพยาบาลเป็นการเฉพาะได้ ต้องจัดให้มีที่ปฐมพยาบาลแยกเป็นสัดส่วนตามความเหมาะสม

6. บริเวณพื้นที่สำหรับใช้ทำความสะอาดเด็ก ต้องจัดให้มีบริเวณที่ใช้สำหรับทำความสะอาดเด็กและมีอุปกรณ์ที่จำเป็นตามสมควร มีที่ล้างมือและแปรงฟันในขนาดและระดับความสูงที่เหมาะสมกับเด็ก ในกรณีที่มีห้องอาบน้ำจะต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้โดยสะดวก พื้นไม่ลื่น แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

7. ห้องส้วมสำหรับเด็ก ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับเด็กโดยเฉลี่ย 1 ที่ ต่อเด็ก 10 - 12 คน โถส้วมต้องมีขนาดเหมาะสมกับตัวเด็ก มีฐานส้วมที่เด็กสามารถก้าวขึ้นลงได้ง่าย ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก พื้นไม่ลื่น หากมีประตูจะต้องไม่ใส่กลอนหรือกุญแจ และมีส่วนสูงที่สามารถมองเห็นเด็กได้จากภายนอก หากห้องส้วมอยู่ภายนอกอาคารจะต้องไม่ตั้งอยู่ในที่ลับตาคน กรณีไม่สามารถทำห้องส้วมสำหรับเด็กเป็นการเฉพาะได้อาจดัดแปลงห้องส้วมที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับเด็ก แยกเป็นสัดส่วนสำหรับเด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิง

8. ห้องเอนกประสงค์ สำหรับใช้จัดกิจกรรมพัฒนาเด็ก การรับประทานอาหารหรือการนอน คำนึงถึงความสะอาด และการจัดพื้นที่ใช้สอยให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรม หากเป็นอาคารชั้นเดียวต้องมีฝ้าใต้หลังคา หากเป็นอาคารที่มีมากกว่า 1 ชั้น ควรจัดให้ชั้นบนสุดมีฝ้าใต้หลังคา โดยมีความสูงจากพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร แต่กรณีที่มีความสูงเกินกว่า 2.00 เมตร อาจไม่มีฝ้าใต้เพดานก็ได้

9. การกำจัดสิ่งปฏิกูลต่างๆ จัดเก็บในภาชนะที่มีฝาปิดมิดชิดและนำออกไปทิ้งภายนอกอาคารทุกวัน

5.3.2 ด้านสิ่งแวดล้อม

ภายในอาคาร

1. แสงสว่าง ควรเป็นแสงสว่างจากธรรมชาติ สม่่าเสมอทั่วทั้งห้อง เพื่อการ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก เช่น มีแสงสว่างเพียงพอในการอ่านหนังสือได้อย่างสบายตา ไม่ควร ให้เด็กอยู่ในห้องที่ใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าต่อเนื่องนานกว่า 2-3 ชั่วโมง เพราะจะทำให้เกิดภาวะ เครียดและมีผลถึงฮอร์โมนการเติบโตของเด็ก

2. เสียง ต้องอยู่ในระดับที่ไม่ดังเกินไป อาคารควรตั้งอยู่ในบริเวณที่ระดับเสียง เหมาะสม

3. การถ่ายเทอากาศ ควรมีอากาศถ่ายเทได้สะดวก โดยมีพื้นที่ของหน้าต่าง ประตูล และช่องลม รวมกันแล้วไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของพื้นที่ห้อง กรณีที่เป็นห้องกระจกหรือ อยู่ในบริเวณโรงงานที่มีมลพิษ ต้องมีเครื่องฟอกอากาศและมีเครื่องปรับอากาศที่เหมาะสม บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเขตห้ามสูบบุหรี่ตามกฎหมาย

ภายนอกอาคาร

1. รั้ว ควรมีรั้วกั้นบริเวณให้เป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของเด็ก และควรมี ทางเข้า - ออกไม่น้อยกว่า 2 ทาง กรณีมีทางเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 2.00 เมตร

2. สภาพแวดล้อมและมลภาวะ ควรมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ และควรตั้งอยู่ห่างจากแหล่งอบายมุข ฝุ่นละออง กลิ่น เสียงรบกวน มีการจัดระบบสุขาภิบาล การระบายน้ำ การระบายอากาศ และการจัดเก็บสิ่งปฏิกูลให้เหมาะสม ไม่ปล่อยให้เป็นแหล่ง เพาะหรือแพร่เชื้อโรค โดยเฉพาะต้องกำจัดสิ่งปฏิกูลทุกวัน

3. พื้นที่เล่นกลางแจ้ง ต้องมีพื้นที่เล่นกลางแจ้งเฉลี่ยไม่น้อยกว่า 2.00 ตาราง เมตร ต่อจำนวนเด็ก 1 คน โดยจัดให้มีเครื่องเล่นกลางแจ้งที่ปลอดภัยและมีจำนวนเพียงพอ กับ เด็ก ในกรณีที่ไม่สามารถจัดให้มีที่เล่นกลางแจ้งเป็นการเฉพาะหรือในสถานที่อื่น ๆ ได้ ควรปรับ ใช้ในบริเวณที่ร่มแทน โดยมีพื้นที่ตามเกณฑ์กำหนดหรืออาจจะจัดกิจกรรมกลางแจ้งสำหรับเด็ก ในสถานที่อื่น ๆ ที่เหมาะสม เช่น ในบริเวณวัด หรือในสวนสาธารณะ ในกรณีที่นำเด็กออกไป เล่นนอกศูนย์จะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ โดยต้องให้เด็กมี กิจกรรมกลางแจ้งอย่างน้อย 1 ชั่วโมง ในแต่ละวัน

4. ระเบียง ต้องมีความกว้างของระเบียงไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร หากมีที่นั่งตาม ระเบียงต้องกว้างไม่น้อยกว่า 1.75 เมตร ขอบระเบียงสูงจากที่นั่งไม่น้อยกว่า 70.00 เซนติเมตร กรณีที่มีอาคารสูง 2 ชั้นขึ้นไป ควรมีลูกกรงกั้นเพื่อความปลอดภัยของเด็ก นอกจากนี้ควรสอบ สภาพความคงทน แข็งแรง และสภาพการใช้งาน ให้ปลอดภัยสำหรับเด็กอยู่เสมอ

5.3.3. ด้านความปลอดภัย

มาตรการป้องกันความปลอดภัย

1. ติดตั้งระบบและอุปกรณ์ในการรักษาความปลอดภัยหรือเครื่องตัดไฟภายในบริเวณอาคาร
2. ติดตั้งเครื่องดับเพลิงอย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อพื้นที่ 150 ตารางเมตร และถึงดับเพลิงติดตั้งสูงจากพื้นถึงตัวถังไม่เกิน 1.50 เซนติเมตร
3. ติดตั้งปลั๊กไฟให้สูงจากพื้นไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าติดตั้งต่ำกว่าที่กำหนดจะต้องมีฝาปิดครอบเพื่อป้องกันไม่ให้เด็กเล่นได้ และควรหลีกเลี่ยงการใช้สายไฟต่อพ่วง
4. หลีกเลี่ยงเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ต่างๆที่ทำด้วยวัสดุแตกหักง่ายหรือแหลมคม หากเป็นไม้ต้องไม่เสี้ยนไม้หรือแหลมคม
5. จัดให้มีตู้เก็บยาและเครื่องเวชภัณฑ์สำหรับการปฐมพยาบาลวางไว้อยู่ในที่สูงสะดวกต่อการหยิบใช้ และเก็บไว้ในที่ปลอดภัยให้พ้นมือเด็ก
6. จัดให้มีวัสดุกันลื่นในบริเวณห้องน้ำ - ห้องส้วมที่มีลักษณะลื่น และเก็บสารจำพวกเคมีหรือน้ำยาทำความสะอาดไว้ในที่ปลอดภัย ให้พ้นมือเด็ก วัสดุกันลื่นที่ใช้ในห้องน้ำ - ห้องส้วมต้องทำความสะอาดสม่ำเสมอ
7. ไม่มีหลุมหรือบ่อน้ำที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กในบริเวณโดยรอบตัวอาคาร รวมทั้งไม่ควรปลูกต้นไม้ที่มีหนามแหลมคม
8. มีระบบการล็อกประตูในการเข้า - ออกนอกบริเวณอาคาร สำหรับเจ้าหน้าที่เปิด - ปิดได้ ควรมีการตั้งสัญญาณเรียกไว้ที่หน้าประตู สำหรับห้องครัวและที่ประกอบอาหารควรมีประตูเปิด - ปิดที่ปลอดภัย เด็กเข้าไปไม่ได้
9. ติดตั้งอุปกรณ์เพื่อป้องกันพาหะนำโรค เช่น มุ้งลวด และมีมาตรการป้องกันด้านสุขอนามัย
10. มีตู้ หรือชั้นเก็บวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่แข็งแรง มั่นคง มีความสูงขนาดที่เหมาะสมกับเด็ก สำหรับสิ่งของเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ ที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็กนั้น ควรจัดแยกให้พ้นมือเด็ก

มาตรการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน

1. มีการฝึกซ้อมสำหรับการป้องกันอุบัติเหตุ ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง
2. บุคลากรได้รับการอบรมด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การป้องกันอุบัติเหตุและความเจ็บป่วยฉุกเฉินของเด็ก

3. มีโทรศัพท์และหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่างๆ เช่น สถานีตำรวจ หน่วยป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โรงพยาบาล ไว้เพื่อติดต่อได้อย่างทันทั่วถึง กรณีเกิดเหตุการณ์คับขันหรือจำเป็นที่อาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และควรมีอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้สำหรับการปฐมพยาบาลประจำไว้

4. มีสมุดบันทึกสุขภาพและพัฒนาการของเด็ก

5. มีมาตรการในการรับ - ส่งเด็กอย่างเป็นระบบ

6. มีแผนและแนวทางปฏิบัติกรณีเด็กมีเหตุฉุกเฉินที่จะต้องดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน

5.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แบ่งออกเป็น 10 ด้าน ดังนี้

5.4.1 ด้านหลักสูตร

หลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับอายุ 2 ปี และระดับอายุ 3-5 ปี โดยหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับธรรมชาติและ การจัดประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กเล็ก ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรดำเนินการจัดทำหลักสูตร ดังนี้

1. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรปฐมศึกษา พ.ศ. 2546 และเอกสารที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและครอบครัว สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

2. จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ การประเมินพัฒนาการ สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ทั้งนี้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอาจกำหนดหัวข้ออื่นๆ ได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3. การประเมิน เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งออกเป็น การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากได้รับการจัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่างๆ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ดีเพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่อง

ใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบหลักสูตรทั้งระบบ หลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรที่จัดทำควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาให้ดีขึ้นอย่างไร

5.4.2 ด้านการจัดประสบการณ์ / การกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กอายุ 2 - 5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ครูผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะต้องทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร โดยมีหลักการจัดกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก และยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก
2. กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที
3. กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 - 60 นาที
4. กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

5.4.3 ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์ในระดับเด็กเล็กนั้นไม่สอนเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบกิจกรรมบูรณาการให้เด็กเรียนรู้ผ่านการเล่น ดังนั้น การจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาการครบทุกด้านบรรลุจุดหมายตามหลักสูตรนั้น ผู้ดูแลเด็กจำเป็นต้องวางแผนการจัดประสบการณ์และรู้หลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจุดประสงค์ของการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ คือ เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรมร่วมกับเด็กได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และเพื่อให้ผู้ดูแลเด็กนำแผนการจัดประสบการณ์ไปใช้ในการจัดกิจกรรมประจำวันให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนด

5.4.4 ด้านสื่อและนวัตกรรมการจัดประสบการณ์เรียนรู้

สื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดเรื่องราวเนื้อหาจากผู้ส่งไปยังผู้รับ ในการเรียนการสอนสื่อเป็นตัวกลางนำความรู้จากผู้ดูแลเด็กสู่เด็ก ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ช่วยให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง ทำให้สิ่งที่เป็นามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจได้ง่าย เรียนรู้ได้ง่าย เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้ และการค้นพบด้วยตนเอง

แนวทางการดำเนินการใช้สื่อ

- ใช้สื่อที่เป็นของจริง สื่อธรรมชาติ และสื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ใช้สื่อจากแหล่งการเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ทั้งบ้าน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชน
- ใช้สื่อที่คำนึงถึงปลอดภัยต่อตัวเด็ก
- ใช้สื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยบูรณาการผ่านการเล่นและเน้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการกระทำใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า
- ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในแผนการจัดประสบการณ์
- บูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น
- เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ซีดีรอม วิดีทัศน์
- เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กโดยร่วมจัดหาสื่อ

5.4.5 ด้านการวัดผลและประเมินผล

ให้ครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการประเมินผล ส่งเสริมความสามารถให้ประเมินอย่างถูกต้อง จัดให้มีการวัดและประเมินผลที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ปรับปรุงการสร้างเครื่องมือวัดผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และคอยดูแลควบคุมการดำเนินการวัดผลและประเมินผลเป็นระยะๆ รวมทั้งการตรวจสอบการทำสมุดประจำชั้นและสมุดประจำตัวนักเรียนให้ถูกต้องเรียบร้อยและเป็นปัจจุบัน

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 2 - 5 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ทั้งนี้ให้มุ่งนำข้อมูลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตร การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก ดังนี้

1. ประเมินพัฒนาการของเด็กครบทุกด้านและนำผลมาพัฒนาเด็ก
2. ประเมินเป็นรายบุคคลสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
3. สภาพการประเมินควรมีลักษณะเช่นเดียวกับการปฏิบัติกิจกรรมประจำวัน
4. ประเมินอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน เลือกใช้เครื่องมือและจัดบันทึกเป็น

หลักฐาน

5. ประเมินตามสภาพจริงด้วยวิธีการหลากหลายให้เหมาะกับเด็ก รวมทั้งใช้แหล่งข้อมูลหลายๆด้าน ไม่ควรใช้วิธีการทดสอบ

สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ 2 - 5 ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

5.4.6 ด้านการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานต่างๆภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความสอดคล้องกับหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การใช้วิธีการนิเทศสามารถทำได้หลากหลาย ทั้งนี้ ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ

5.4.7 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นงานวิจัยที่มุ่งพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนดในหลักสูตรหรือสังคมคาดหวัง ซึ่งดำเนินการโดยครูผู้ดูแลเด็กหรือดำเนินการร่วมกับหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยส่งเสริมให้ทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง

5.4.8 ด้านโภชนาการ

การดำเนินงานโภชนาการใช้แนวทางการดำเนินงานโภชนาการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมอนามัย ซึ่งงานโภชนาการที่สำคัญมี 2 ส่วน คือ การจัดอาหารสำหรับเด็กเล็ก และการเฝ้าระวังการเจริญเติบโตของเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับอาหารตามวัยที่เหมาะสมและเพียงพอ ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็ก เป็นพื้นฐานของการมีสุขภาพที่ดี มีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กได้รับอาหารครบ 5 หมู่ รวมทั้งน้ำดื่มสะอาด และสารอาหารที่จำเป็น

5.4.9 ด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ / โครงการส่งเสริมผู้เรียน)

ได้แก่ กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันปีใหม่ วันสำคัญทางศาสนา ฯลฯ และโครงการต่างๆที่บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5.4.10 ด้านการประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสามารถประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้โดยใช้มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของชุมชน

5.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งยังเป็นการใช้ต้นทุนทางสังคมที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด การจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการสร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่เด็กเล็กที่จะทำให้มีการสานเสริมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมจนเป็นที่ยอมรับในศักยภาพของการบริหารจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระบวนการบริหารแบบการมีส่วนร่วมจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้สามารถขับเคลื่อนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่มาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการระดมสรรพกำลังจากทุกภาคส่วนของสังคมภายใต้การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่จะร่วมมือในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ก้าวหน้าต่อไป

ดังนั้น บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ สถาบันการศึกษา และศาสนสถาน สามารถมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ ทั้งด้านวิชาการ ด้านอาคารสถานที่ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และโดยเฉพาะด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมสัมพันธ์กับชุมชน ดังนี้

1. จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน
2. จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง
3. จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง
4. จัดให้มีมุมเรียนรู้ผู้ปกครอง
5. จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆ

6. จัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานเด็ก
7. ร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีต่างๆของท้องถิ่น
8. เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น ตลาด วัด สวนสาธารณะ ฯลฯ
9. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บริการชุมชนเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร และอื่นๆ

5.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้อันดีแก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นพื้นฐานของการศึกษา ดังนั้น หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค โดยมีวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางการพัฒนาเด็กปฐมวัย
2. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็ก
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

แนวทางการปฏิบัติงาน

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. จัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ
3. ส่งแผนงานและปฏิทินงานให้ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด
พิจารณาเห็นชอบ
4. แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. ดำเนินการตามแผนงานและปฏิทินงานที่กำหนดไว้
6. สรุปและรายงานผลการดำเนินงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6.1 เทศบาล

เทศบาลเป็นรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เกิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเริ่มจากการจัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 (พ.ศ. 2440) ตามพระราชกำหนดสุขาภิบาลกรุงเทพฯ ร.ศ. 116 ในส่วนภูมิภาคมีการตราพระราชบัญญัติจัดการสุขาภิบาลท่าฉลอม ร.ศ. 124 (พ.ศ. 2448) ขึ้น จนกระทั่งเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 และยกฐานะสุขาภิบาลขึ้นเป็นเทศบาลหลายแห่ง ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ขึ้นใช้แทน โดยแบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท ตามจำนวนประชากรและรายได้ของเทศบาล ดังนี้

1. เทศบาลตำบล คือ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล ประกาศกระทรวงมหาดไทยนั้นให้ระบุชื่อและเขตเทศบาลไว้ด้วย
2. เทศบาลเมือง คือ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 10,000 คน ขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ และมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลเมือง พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย
3. เทศบาลนคร คือ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ 50,000 คน ขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ และมีพระราชกฤษฎีกายกฐานะเป็นเทศบาลนคร พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุชื่อและเขตของเทศบาลไว้ด้วย

อำนาจหน้าที่หรืองานของเทศบาลแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และกฎหมายอื่นๆกำหนดไว้เป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำ และอำนาจหน้าที่ที่เทศบาลมีอำนาจพิจารณากระทำ โดยการแบ่งอำนาจหน้าที่ซึ่งแตกต่างกันไปในเทศบาลแต่ละระดับ ดังนี้

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบล

1. หน้าที่ที่เทศบาลตำบลต้องกระทำในเขตเทศบาล มีดังนี้
 - 1.1 การรักษาความสงบเรียบร้อย ได้แก่ การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การจัดให้มีเครื่องใช้ดับเพลิง
 - 1.2 การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่น ได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ
 - 1.3 การให้บริการแก่ราษฎร ได้แก่ การรักษาความสะอาดถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล การป้องกันและระงับโรคติดต่อ การให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม
 - 1.4 หน้าที่อื่น ๆ ตามคำสั่งของกระทรวงมหาดไทยหรือมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล
2. หน้าที่ที่เทศบาลตำบลอาจกระทำได้ตามความจำเป็นหรือมีศักยภาพกระทำได้เป็นการให้บริการแก่ราษฎรเพิ่มขึ้น เช่น โรงฆ่าสัตว์ ตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม น้ำสะอาดหรือน้ำประปา สุสาน หรือฌาปนสถาน ส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร สถานพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ การไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น การระบายน้ำ การเทศพาณิชย์
3. หน้าที่ที่เทศบาลต้องกระทำตามกฎหมายอื่น ๆ กำหนดไว้ ได้แก่ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พระราชบัญญัติโรคพิษสุนัขบ้า เป็นต้น

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมือง

1. หน้าที่ที่เทศบาลเมืองต้องกระทำในเขตเทศบาล มีดังนี้
 - 1.1 หน้าที่ที่บังคับให้เทศบาลตำบลต้องกระทำตามหน้าที่ ซึ่งเทศบาลเมืองต้องยึดถือเป็นหน้าที่ของเทศบาลเมืองด้วย
 - 1.2 การให้บริการแก่ราษฎรท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ได้แก่ น้ำสะอาดหรือการประปา โรงฆ่าสัตว์ สถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บ ทางระบายน้ำ ส้วมสาธารณะ การไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น โรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น
2. หน้าที่เทศบาลเมืองอาจกระทำได้ตามความจำเป็นหรือมีศักยภาพกระทำได้
 - 2.1 การใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นเพิ่มขึ้น
 - 2.2 การจัดให้มีและบำรุงรักษาสวนสาธารณะ เช่น สวนสัตว์ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ การปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม การรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น

3. การให้บริการแก่ราษฎรท้องถิ่นเพิ่มขึ้น ได้แก่ ตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม สุสานและฌาปนสถาน ส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร สงเคราะห์มารดาและเด็ก โรงพยาบาล การสาธารณสุข กิจการซึ่งจำเป็นเพื่อสาธารณะสุข โรงเรียนอาชีวศึกษา สถานที่สำหรับกีฬาและพลศึกษา การเทศพาณิชย์

อำนาจหน้าที่ของเทศบาลนคร

1. หน้าที่ที่เทศบาลนครต้องกระทำในเขตเทศบาล มีดังนี้

1.1 หน้าที่ที่บังคับให้เทศบาลตำบลและเทศบาลเมืองต้องกระทำตามหน้าที่ เป็นหน้าที่ของเทศบาลนครต้องกระทำ

1.2 การให้บริการแก่ราษฎรเพิ่มขึ้น ได้แก่ การจัดให้มีและบำรุงการสงเคราะห์แม่และเด็ก และกิจการอื่นๆซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณะสุข

2. หน้าที่ที่เทศบาลนครอาจกระทำได้ตามความจำเป็นหรือมีศักยภาพกระทำได้ มีรายการเช่นเดียวกับหน้าที่ที่เทศบาลเมืองอาจกระทำได้

นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงหน้าที่เพิ่มเติมของเทศบาลเพื่อสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่น ต่อความจำเป็น ความต้องการของราษฎร ในกรณีที่โครงการแผนพัฒนาของเทศบาลต้องเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นซึ่งเป็นกิจกรรมที่ต้องติดต่อประสานงาน จัดทำนอกอาณาเขตเทศบาลตน เช่น ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า โทรศัพท์ ฯลฯ เทศบาลสามารถกระทำได้แต่ต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีมหาดไทยเสียก่อน ในกรณีที่กิจการนั้นต้องร่วมกระทำกับหน่วยงานอื่นๆหรือกับผู้อื่น เช่น การร่วมลงทุนก่อตั้งบริษัทหรือเข้าถือหุ้นในกิจการร่วมกับเอกชน เทศบาลสามารถกระทำได้แต่ต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีมหาดไทยเสียก่อน ในกรณีที่เทศบาลต้องร่วมมือกับองค์กรอื่นๆในการดำเนินกิจการสหการ (ความร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อการพัฒนาและให้บริการระหว่างเทศบาลกับองค์กรอื่นๆหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง) เทศบาลสามารถกระทำได้แต่ต้องได้รับการอนุมัติจากรัฐมนตรีมหาดไทยเสียก่อน

6.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งได้บัญญัติให้สภาตำบลที่มีรายได้เฉลี่ยย้อนหลังเกิน 150,000 บาท ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็นสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ 2 คน ซึ่งเลือกตั้งโดยราษฎรในแต่ละ

หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีเพียง 1 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล 6 คน เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง 2 หมู่บ้าน ให้มีสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล หมู่บ้านละ 3 คน อายุของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีกำหนดคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้งสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 4 ปี นับแต่วันเลือกตั้ง อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
7. คุ้มครองดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะไว้ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้าม และที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ
5. การสาธารณสุขการ
6. การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว

9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้
ด้อยโอกาส
11. การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
ของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย โรง
มหรสพ และสาธารณสถานอื่นๆ
24. การจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและ
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ถวิล สารใจ (2553 : 73 - 75) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย สรุปผลการศึกษาว่า โดยรวมมีสภาพการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก รายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ส่วนปัญหาการจัดการศึกษาแยกตามรายด้าน ดังนี้ ด้านบุคลากรและการบริหารจัดการ คือ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่ตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ และหลักเกณฑ์ในการสรรหาบุคลากรเพื่อเข้ามาเป็นผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังใช้ระบบอุปถัมภ์ จึงทำให้ได้ผู้ดูแลเด็กที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามมาตรฐานที่กำหนดเท่าที่ควร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย คือ ส่วนใหญ่ไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศตามแบบแปลนที่ถูกต้อง ต้องขอใช้สถานที่ของวัดและโรงเรียนในเขตบริการเป็นที่เรียนชั่วคราว และห้องเรียน ห้องน้ำ และห้องส้วม ไม่ได้มาตรฐานและไม่เพียงพอ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร คือ เด็กปฐมวัยอายุ 3 - 5 ปี เรียนอยู่ในห้องเดียวกัน จึงเกิดความยุ่งยากในการจัดประสบการณ์ประจำวัน และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน คือ ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจ และไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประชาชนไม่เห็นความสำคัญของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กชกร วัชรสุนทรกิจ (2551 : 70) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัย และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วย บทบาทด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามกิจวัตรของเด็ก ด้านการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านสังเกต เฝ้าระวัง และบันทึกความเจริญเติบโต พฤติกรรม พัฒนาการ ด้านการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยถูกสุขลักษณะ ด้านการประสานงานระหว่างศูนย์เด็กเล็ก ครอบครัว ชุมชน และด้านการรู้จักพัฒนาตนเอง ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่ปฏิบัติทั้ง 7

ด้าน ของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับค่อนข้างมาก โดยพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย การรับรู้บทบาท การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง การได้รับการสนับสนุนเพื่อพัฒนาตนเอง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปฐมนิเทศบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ผู้ดูแลเด็กก่อนเข้ามาปฏิบัติงาน สนับสนุนให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับศูนย์เด็กเล็ก ตลอดจนสนับสนุนให้ผู้ดูแลเด็กได้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

สุทธิษา มาลีเลิศ (2551) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน สถานการณ์ในภาคใต้เป็นอุปสรรคต่อการจัดประสบการณ์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ผู้ดูแลเด็กไม่มีขวัญและกำลังใจในการทำงาน มีการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ร่วมกับแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย (อายุ 3 - 5 ปี) ภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาหลักสูตรโดยจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของเด็ก ผู้ดูแลเด็กจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย คือ กิจกรรมเข้าจังหวะ กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ จิตใจ คือ การร้องเพลง กิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม คือ การเล่นและการทำงานร่วมกับผู้อื่น และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา คือ การเล่นิทาน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน การจัดห้องเรียนชั้นอนุบาลแยกเป็นเอกเทศ มีความปลอดภัย อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอสำหรับทำกิจกรรม มีการจัดตกแต่งห้องเรียนด้วยป้ายนิเทศและผลงานของเด็ก มีที่เก็บผลงานและของใช้ส่วนตัวสำหรับเด็กแต่ละคน และจัดให้มีสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนาม ด้านสื่อการเรียนการสอน ผู้ดูแลเด็กเล็กใช้สื่อเป็นประจำทุกวันในการจัดประสบการณ์ สื่อที่ใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ผลิตขึ้นเอง หลักการเลือกสื่อการเรียนการสอน คือ หาง่ายในท้องถิ่นและประหยัด วิธีการจัดหาสื่อ - อุปกรณ์การจัดประสบการณ์มาจากการจัดทำร่วมกับเด็กและเพื่อนครู และมีการซ่อมแซมสื่อ-อุปกรณ์การจัดประสบการณ์ด้วยตนเองและกับเพื่อนครู ด้านการประเมินพัฒนาการ ผู้ดูแลเด็กเล็กใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรม สาเหตุที่เลือกเพราะมีความสะดวก และมีการประเมินพัฒนาการสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ปัญหาที่พบ ได้แก่ ผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล ขาดแคลนงบประมาณในการจัดซื้อสื่อ-อุปกรณ์ประกอบการสอน ผู้ดูแลเด็กมีจำนวนไม่เพียงพอ การจัดสนามเด็กเล่นและเครื่องเล่นสนามไม่เพียงพอและไม่เป็นสัดส่วน

ศิริกานต์ ทิมย้ายงาม (2551 : 71 - 72) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ดูแลเด็ก จำแนกตามอายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา ขนาดองค์กรบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน และแนวทางปรับปรุงคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ การเพิ่มค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ การเน้นมาตรฐานด้านความปลอดภัยเพิ่มมากขึ้นและการจัดสถานที่ไม่ให้เกิดความแออัดคับแคบ ส่งเสริมด้านการศึกษาต่อ การบรรจุเป็นข้าราชการประจำ การจัดกิจกรรมเพื่อพบปะสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน เปิดโอกาสให้มีอิสระทางความคิดในการพัฒนางาน เพิ่มโอกาสพักผ่อนในช่วงปิดภาคเรียน และการมอบรางวัลในโอกาสต่างๆ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจ

ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ (2550 : ๓) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผลการศึกษาพบว่า การถ่ายโอนภารกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานเดิมยังไม่สมบูรณ์ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่มีความได้เปรียบด้านเงินทุนและข้อมูลข่าวสาร ทำให้มีโอกาสพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งในด้านกายภาพและบุคลากรได้มากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความหลากหลายขึ้นกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การจัดหลักสูตรและกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใช้แนวทางจากกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อพัฒนาเด็กอย่างองค์รวม อย่างไรก็ตามคุณภาพและผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมมีความหลากหลายขึ้นกับคุณภาพและความตั้งใจของผู้ดูแลเด็ก ถึงแม้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเป็นความต้องการของครอบครัว แต่การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองยังมีน้อยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมบางอย่างของศูนย์เท่านั้น

พระมหาอำพร มณีเนียน (2545 : (1) - (2)) ศึกษาเรื่อง ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมู่ที่ 3 องค์กรบริหารส่วนตำบลคูคต ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้ ด้านบุคลากรมีความพร้อมระดับมาก ด้านสื่อมีความพร้อมระดับปานกลางค่อนข้างน้อย ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมมีความพร้อมระดับปานกลางค่อนข้างมาก ด้านงบประมาณมีความพร้อมระดับมาก ด้านหลักสูตร การประเมินผล และการจัดกิจกรรมมีความพร้อมระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมพบว่า ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปานกลางค่อนข้างน้อย การจัดสวัสดิ

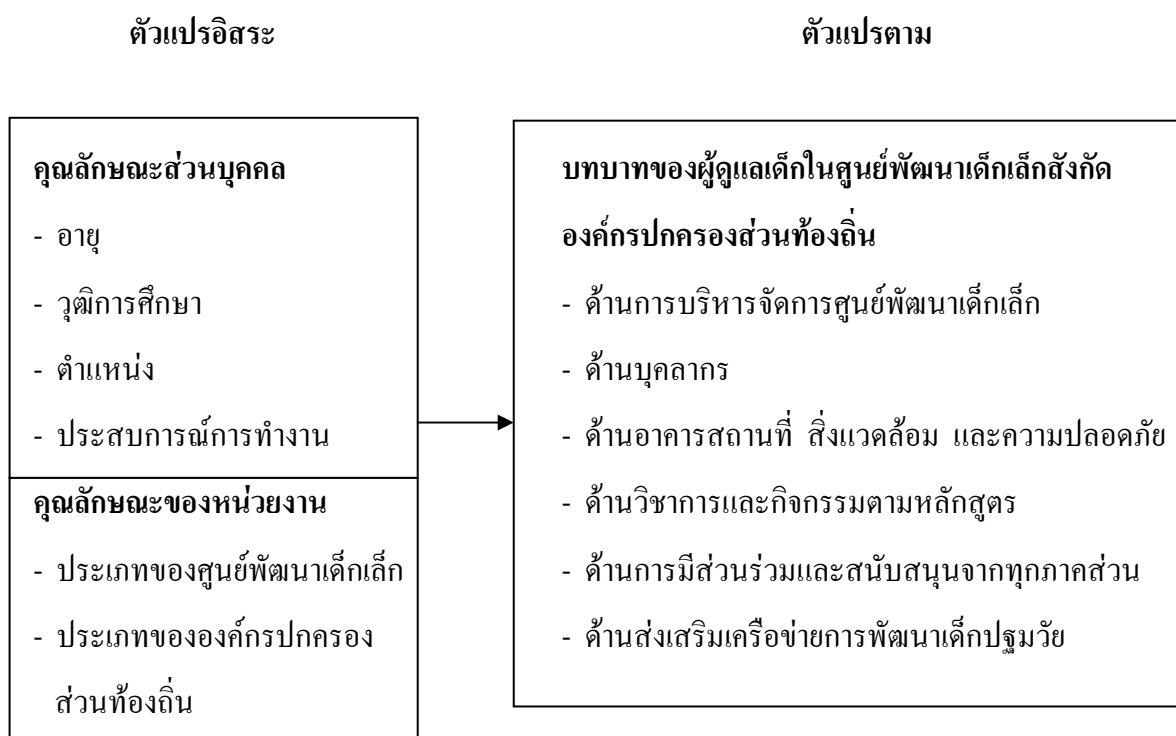
การทางการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมองค์การบริหารส่วนตำบลคูคตบริการทั้ง 4 ด้าน คือ บริการอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) และอาหารว่าง บริการรักษาความปลอดภัย บริการสุขภาพ และการช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน ได้อย่างเหมาะสม มีคุณภาพ ปัญหาอุปสรรคในการจัดการศึกษาพบว่า บริเวณสถานที่คับแคบ ห้องเรียนน้อย สนามเด็กเล่นแคบและมีเครื่องเล่นน้อย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขาดความร่มรื่น สื่อมีจำนวนน้อย ไม่มีส่วนการศึกษา ไม่มีผู้บริหารอยู่ประจำที่ศูนย์ และไม่มีผู้ทำหน้าที่นิเทศ มีการระดมการมีส่วนร่วมจากผู้ปกครองและชุมชนน้อย และการประชาสัมพันธ์ไม่ทั่วถึง ห้องเรียนมีนักเรียนอายุคละกัน ครูต้องการบรรจุเป็นลูกจ้างประจำ ขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาครัฐ และนโยบายการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาท้องถิ่นยังไม่ชัดเจน

นิพนธ์ หมาดหมื่น (2537 : (3) – (5)) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมการพัฒนาชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า จำนวนปีในการศึกษา ค่าตอบแทน ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครอง และการได้รับการอบรม มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กที่สำคัญ ได้แก่ ขาดคู่มือในการเลี้ยงดูเด็ก อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอ ขาดความรู้ในเรื่องวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กและการผลิตสื่อ ค่าตอบแทนที่ได้รับน้อย ไม่มีสวัสดิการ กรรมการพัฒนาเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้เข้ามาควบคุมดูแลการดำเนินงานของศูนย์ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมน้อย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องติดตามนิเทศเพียงครั้งคราว

ทัศนาว ลออโรจน์วงศ์ (2532 : (6) - (11)) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ในด้านต่างๆเป็นอย่างดีโดยเฉพาะจากเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน และได้รับการสนับสนุนจากกรรมการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครองเด็ก และผู้นำท้องถิ่นในระดับปานกลาง กรรมการพัฒนาเด็กและผู้ปกครองยังไม่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้ยังมีได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเท่าที่ควร ผู้ดูแลเด็กที่ผ่านการฝึกอบรมมีจำนวนไม่มากเท่าที่ควรและการสนับสนุนในด้านนี้ยังไม่มากพอ ทั้งที่การฝึกอบรมเป็นสิ่งที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็ก ข้อสังเกต ปัญหา อุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กและการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ ค่าตอบแทนที่ผู้ดูแลเด็กได้รับน้อยเกินไป ไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน ผู้ดูแลเด็กจำนวนมากไม่เคยผ่านการฝึกอบรม ทำให้ผู้ดูแลเด็กบางส่วนขาดความมั่นใจในตนเองและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตลอดจนหลักการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ไม่ชัดเจน คณะกรรมการพัฒนาเด็ก ผู้ปกครอง และผู้นำท้องถิ่น ให้การสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กยังไม่เต็มที่นัก อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการจัดทำ และผู้ดูแลเด็กบางส่วนก็ยังไม่เคยได้รับการอบรมในเรื่องการผลิตสื่อการสอน ผู้ดูแลเด็กลาออกบ่อย ทำให้กิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหยุดชะงัก เพราะต้องปรับเปลี่ยนตัวผู้ดูแลเด็ก เป็นผลกระทบต่อการศึกษาและสิ้นเปลืองงบประมาณ ผู้ปกครองเด็กบางคนยากจนมาก ไม่มีเงินจ่ายค่าตอบแทนให้ผู้ดูแลเด็ก ไม่มีอาหารกลางวันให้เด็ก นำมารับประทาน

8. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้วางแผนเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีจำนวน 420 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคำนวณหาได้จากวิธีของยามานะ (Yamane, 1973 : 727 อ้างถึงใน ปราโมทย์ เกิดผล, 2550 : 46) ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนการสุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 0.05

$$\begin{aligned} \text{แทนค่าในสูตร } n &= \frac{420}{1 + 420(0.05)^2} \\ &= 205 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน

การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็นไปตามสัดส่วนของประชากรย่อย (Probability Proportionate to Size Sampling) เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมตามสัดส่วน และมีโอกาสเท่ากันในการถูกเลือก (วัชรภรณ์ ชิวโสภิญฐ และมณีรัตน์ จรุงเดชากุล, 2552 : 218) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำแนกรายอำเภอ

อำเภอ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (แห่ง)	ผู้ดูแลเด็ก (คน)	ตัวอย่าง (คน)
เมืองปัตตานี	13	61	30
กะพ้อ	6	13	6
โคกโพธิ์	16	47	23
ทุ่งยางแดง	5	15	7
ปะนาเระ	10	30	15
มายอ	17	42	21
แม่ลาน	10	15	7
ไม้แก่น	3	6	3
สายบุรี	19	42	21
ยะรัง	22	56	27
ยะหริ่ง	25	54	26
หนองจิก	12	39	19
รวม	158	420	205

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยและครอบคลุมเนื้อหาของแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และดัดแปลงมาจากแบบประเมินการคัดเลือกผู้ดูแลเด็กดีเด่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2553 และแบบประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กน่ายู่ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามเลือกตอบ (Check list) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 40 ข้อ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5 คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3 คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2 คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1 คะแนน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Opened End) จำนวน 6 ข้อ

3. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.2 สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย แล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

3.3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดยะลา จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.956

3.4 นำแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีจำนวน 205 คน และรับกลับคืนด้วยตนเอง จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูล แล้วดำเนินการบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคม SPSS (Statistical Product and Service Solution) 16.0 for Windows โดยกำหนดวิธีการคำนวณทางสถิติตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายลักษณะของข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

5.2 การวิเคราะห์บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.3 การวิเคราะห์ระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใช้เกณฑ์ประเมินค่าตามแนวคิดของเบสต์ (Best, 1977 : 174 อ้างถึงใน ปราโมทย์ เกิดผล, 2550 : 48) ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ค่าอันตรายภาคชั้น} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

$$\text{โดย} \quad \text{คะแนนสูงสุด} = 5 \text{ คะแนน}$$

$$\text{คะแนนต่ำสุด} = 1 \text{ คะแนน}$$

$$\text{จำนวนระดับ} = 3 \text{ ระดับ}$$

$$\text{ดังนั้น} \quad \text{ค่าอันตรายภาคชั้น} = \frac{5 - 1}{3}$$

$$= 1.33$$

จากเกณฑ์ดังกล่าว กำหนดให้ช่วงคะแนนห่างเท่ากับ 1.33

คะแนน 1.00 - 2.33 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย

คะแนน 2.34 - 3.67 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนน 3.68 - 5.00 หมายถึง มีบทบาทอยู่ในระดับมาก

5.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน ใช้การทดสอบค่าที (t - Test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.5 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี จากคำถามปลายเปิด จะเสนอเป็นคำบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษายุทธศาสตร์ของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีจำนวน 205 คน โดยใช้แบบสอบถามซึ่งสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลจากกลุ่มตัวอย่าง

	(n = 205)	
ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
1. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	50	24.4
30 - 39 ปี	97	47.3
40 - 49 ปี	56	27.3
50 ปี ขึ้นไป	2	1.0
2. วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	56.6
ปริญญาตรี	89	43.4

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
3. ตำแหน่ง		
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	3.9
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)	173	84.4
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)	24	11.7
4. ประสบการณ์การทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	65	31.7
5 - 9 ปี	62	30.2
10 - 14 ปี	53	25.9
15 ปี ขึ้นไป	25	12.2
5. ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก		
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง	40	19.5
ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน	98	47.8
ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา	55	26.8
ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	12	5.9
6. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น		
เทศบาล	20	9.8
องค์การบริหารส่วนตำบล	185	90.2

ผลการวิเคราะห์จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน ซึ่งประกอบด้วย อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากตาราง 2 พบว่า สามารถนำเสนอแต่ละประเด็นได้ดังต่อไปนี้

อายุ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.3 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.4 และมีอายุ 50 ปี ขึ้นไป พบน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 1.0

วุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 56.6 และมีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 43.4

ตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ) คิดเป็นร้อยละ 84.4 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป) คิดเป็นร้อยละ 11.7 และตำแหน่งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 3.9

ประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.7 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การทำงาน 5 - 9 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.2 มีประสบการณ์การทำงาน 10 - 14 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.9 และมีประสบการณ์การทำงาน 15 ปีขึ้นไป พบน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 12.2

ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน คิดเป็นร้อยละ 47.8 รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา คิดเป็นร้อยละ 26.8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง คิดเป็นร้อยละ 19.5 และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 5.9

ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 90.2 และเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 9.8

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน แต่ละด้านประกอบด้วยรายละเอียดในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ตาราง 3 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1. เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กทุกครั้ง	30 (14.6)	97 (47.3)	58 (28.3)	15 (7.3)	5 (2.4)	3.64	0.905
2. ร่วมกำหนดแนวทางการส่งเสริมและ สนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กให้มีคุณภาพและมาตรฐาน	20 (9.8)	118 (57.6)	56 (27.3)	6 (2.9)	5 (2.4)	3.69	0.785
3. แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนิน งานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่เสมอ	27 (13.2)	103 (50.2)	62 (30.2)	9 (4.4)	4 (2.0)	3.68	0.830
4. เสนอแผนงาน/โครงการเข้าสู่แผน พัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประจำทุกปี	22 (10.7)	89 (43.4)	67 (32.7)	19 (9.3)	8 (3.9)	3.48	0.942
5. ร่วมพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง	42 (20.5)	94 (45.9)	51 (24.9)	13 (6.3)	5 (2.4)	3.76	0.934
6. ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	25 (12.2)	81 (39.5)	65 (31.7)	28 (13.7)	6 (2.9)	3.44	0.972
ภาพรวม						3.61	0.895

ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
ระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการ
บริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากตาราง 3 พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับมากถึง
มากที่สุด โดยในประเด็นการร่วมกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและมาตรฐาน มีบทบาทในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.4

เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ภาพรวมผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.61$) โดยมีบทบาทร่วมพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นๆที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง มากที่สุด ($\bar{X} = 3.76$) รองลงมาคือ มีบทบาทร่วมกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ($\bar{X} = 3.69$) และมีบทบาทร่วมกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.44$)

ตาราง 4 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ปฏิบัติตนตามระเบียบของทางราชการ อย่างเคร่งครัด	77 (37.6)	115 (56.1)	13 (6.3)	0 (0)	0 (0)	4.31	0.586
2. ดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรงทั้ง ร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ	101 (49.3)	99 (48.3)	5 (2.4)	0 (0)	0 (0)	4.47	0.547
3. หมั่นพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้า ในอาชีพ	114 (55.6)	81 (39.5)	9 (4.4)	1 (0.5)	0 (0)	4.50	0.607
4. พัฒนาความรู้ด้านคอมพิวเตอร์อยู่ เสมอ	24 (11.7)	90 (43.9)	69 (33.7)	15 (7.3)	7 (3.4)	3.53	0.916
5. รับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก อย่างสม่ำเสมอ	49 (23.9)	97 (47.3)	43 (21.0)	7 (3.4)	9 (4.4)	3.83	0.978
6. ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่ เพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี	46 (22.4)	120 (58.5)	36 (17.6)	3 (1.5)	0 (0)	4.02	0.679
7. ประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อ ปรับปรุงตนเอง	47 (22.9)	119 (58.0)	34 (16.6)	5 (2.4)	0 (0)	4.01	0.703
ภาพรวม						4.09	0.716

ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลิกภาพ จากตาราง 4 พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทด้านบุคลิกภาพในระดับมากถึงมากที่สุด โดยในประเด็นการดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ มีบทบาทในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 97.6 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ภาพรวมผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านบุคลิกภาพในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) โดยมีบทบาทหมั่นพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ มีบทบาทดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.47$) และมีบทบาทพัฒนาความรู้ด้านคอมพิวเตอร์อยู่เสมอ น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.53$)

ตาราง 5 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. ตรวจสอบอาคาร ประตู หน้าต่างให้อยู่ในสภาพดีเสมอ	64 (31.2)	116 (56.6)	23 (11.2)	2 (1.0)	0 (0)	4.18	0.658
2. ดูแลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารให้สะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ	74 (36.1)	114 (55.6)	16 (7.8)	1 (0.5)	0 (0)	4.27	0.621
3. จัดพื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วนตามการใช้งาน	45 (22.0)	116 (56.6)	41 (20.0)	2 (1.0)	1 (0.5)	3.99	0.710
4. จัดให้มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ	85 (41.5)	102 (49.8)	15 (7.3)	3 (1.5)	0 (0)	4.31	0.672
5. ดูแลเครื่องเล่นและเครื่องใช้สำหรับเด็กให้สะอาดและอยู่ในสภาพดีเสมอ	60 (29.3)	118 (57.6)	26 (12.7)	1 (0.5)	0 (0)	4.16	0.646
6. จัดให้มีการป้องกันแมลงและพาหะนำโรค	73 (35.6)	110 (53.7)	20 (9.8)	2 (1.0)	0 (0)	4.24	0.662

ตาราง 5 (ต่อ)

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
7. จัดให้มีมาตรการป้องกันความ ปลอดภัยและเตรียมความพร้อมรับ สถานการณ์ฉุกเฉินอยู่เสมอ	62 (30.2)	105 (51.2)	33 (16.1)	4 (2.0)	1 (0.5)	4.09	0.762
ภาพรวม						4.18	0.676

ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย จากตาราง 5 พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยในระดับมากถึงมากที่สุด โดยในประเด็นการดูแลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารให้สะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ มีบทบาทในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.7 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ภาพรวมผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยมีบทบาทจัดให้มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือ มีบทบาทดูแลสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารให้สะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ ($\bar{X} = 4.27$) และมีบทบาทจัดพื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วนตามการใช้งาน น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.99$)

ตาราง 6 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็ก
ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
1. จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและ แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดย มีการปรับปรุงอยู่ตลอด	43 (21.0)	111 (54.1)	45 (22.0)	5 (2.4)	1 (0.5)	3.93	0.754
2. จัดกิจกรรมเล่นิทานทุกวัน	70 (34.1)	95 (46.3)	38 (18.5)	2 (1.0)	0 (0)	4.14	0.742
3. ตรวจสอบสภาพเด็กเป็นประจำทุกเช้า	71 (34.6)	111 (54.1)	22 (10.7)	1 (0.5)	0 (0)	4.23	0.650
4. นำวัสดุ/สิ่งของภายในท้องถิ่นมาใช้ เป็นสื่อการเรียนการสอน	50 (24.4)	108 (52.7)	45 (22.0)	1 (0.5)	1 (0.5)	4.00	0.728
5. ประเมินพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์อายุ ทุก 3 เดือน	79 (38.5)	100 (48.8)	22 (10.7)	4 (2.0)	0 (0)	4.24	0.718
6. จัดทำบัญชีแสดงรายการอาหารกลางวัน วันที่ถูกหลักโภชนาการ	71 (34.6)	103 (50.2)	29 (14.1)	0 (0)	2 (1.0)	4.18	0.740
7. ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการ ดูแลเด็กอย่างสม่ำเสมอ	55 (26.8)	114 (55.6)	34 (16.6)	1 (0.5)	1 (0.5)	4.08	0.703
ภาพรวม						4.11	0.719

ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของ
ระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการ
และกิจกรรมตามหลักสูตร จากตาราง 6 พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในระดับมากถึง
มากที่สุด โดยในประเด็นการตรวจสอบสภาพเด็กเป็นประจำทุกเช้า มีบทบาทในระดับมากถึงมาก
ที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.7 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ภาพรวมผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านวิชาการ
และกิจกรรมตามหลักสูตรในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) โดยมีบทบาทประเมินพัฒนาการเด็กตาม
เกณฑ์อายุทุก 3 เดือน มากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมาคือ มีบทบาทตรวจสอบสภาพเด็กเป็นประจำ

ทุกเช้า ($\bar{X} = 4.23$) และมีบทบาทจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการปรับปรุงอยู่ตลอด น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.93$)

ตาราง 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นประจำ	18 (8.8)	84 (41.0)	85 (41.5)	14 (6.8)	4 (2.0)	3.48	0.826
2. จัดประชุมผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ	32 (15.6)	103 (50.2)	63 (30.7)	7 (3.4)	0 (0)	3.78	0.745
3. ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ	29 (14.1)	118 (57.6)	48 (23.4)	8 (3.9)	2 (1.0)	3.80	0.763
4. จัดให้มีมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชน	37 (18.0)	92 (44.9)	61 (29.8)	12 (5.9)	3 (1.5)	3.72	0.878
5. เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีต่างๆของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ	68 (33.2)	104 (50.7)	32 (15.6)	1 (0.5)	0 (0)	4.17	0.694
6. จัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆของชุมชน	51 (24.9)	101 (49.3)	43 (21.0)	10 (4.9)	0 (0)	3.94	0.808
7. ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับอาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร	35 (17.1)	105 (51.2)	49 (23.9)	13 (6.3)	3 (1.5)	3.76	0.861
ภาพรวม						3.81	0.796

ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน จากตาราง 7 พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในระดับมากถึงมากที่สุด โดยในประเด็นการเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีต่างๆของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มีบทบาทในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.9 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ภาพรวมผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) โดยมีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณีต่างๆของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มากที่สุด($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาคือ มีบทบาทจัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆของชุมชน ($\bar{X} = 3.94$) และมีบทบาทจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นประจำ น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.48$)

ตาราง 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
1. เข้าร่วมประชุมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกครั้ง	40 (19.5)	100 (48.8)	51 (24.9)	13 (6.3)	1 (0.5)	3.80	0.841
2. เข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างสม่ำเสมอ	29 (14.1)	119 (58.0)	44 (21.5)	11 (5.4)	2 (1.0)	3.79	0.786
3. นำผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานของเด็กเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	23 (11.2)	84 (41.0)	72 (35.1)	19 (9.3)	7 (3.4)	3.47	0.932
4. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ชุมชนได้รับทราบ	35 (17.1)	83 (40.5)	70 (34.1)	12 (5.9)	5 (2.4)	3.64	0.916

ตาราง 8 (ต่อ)

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนา เด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท					\bar{X}	S.D.
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด		
5. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก ในเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	48 (23.4)	107 (52.2)	39 (19.0)	10 (4.9)	1 (0.5)	3.93	0.814
6. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้าน การพัฒนาเด็กระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย	39 (19.0)	105 (51.2)	50 (24.4)	9 (4.4)	2 (1.0)	3.83	0.820
ภาพรวม						3.74	0.851

ผลการวิเคราะห์จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จากตาราง 8 พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่มีบทบาทด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับมากถึงมากที่สุด โดยในประเด็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีบทบาทในระดับมากถึงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.6 เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่าภาพรวมผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) โดยมีบทบาทสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ มีบทบาทแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการพัฒนาเด็กระหว่างสมาชิกในเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.83$) และมีบทบาทนำผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานของเด็กเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.47$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกรายด้าน

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	\bar{X}	S.D.	ระดับบทบาท
1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3.62	0.692	ปานกลาง
2. ด้านบุคลากร	4.10	0.494	มาก
3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความ ปลอดภัย	4.18	0.517	มาก
4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร	4.11	0.545	มาก
5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุก ภาคส่วน	3.82	0.607	มาก
6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	3.74	0.725	มาก
ภาพรวม	3.93	0.597	มาก

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกรายด้าน จากตาราง 9 พบว่า ภาพรวมบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก โดยด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีบทบาทในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย มากที่สุด ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมาคือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.11$) และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก น้อยที่สุด ($\bar{X} = 3.62$)

นอกจากนี้ยังพบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ($\bar{X} = 4.18$) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ($\bar{X} = 4.11$) และด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.10$) มีบทบาทอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ยมากกว่า 4.00 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ($\bar{X} = 3.82$) และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\bar{X} = 3.74$) มีบทบาทอยู่ในระดับมากที่ค่าเฉลี่ยน้อยกว่า 4.00

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้าน ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน ด้วยการทดสอบค่าที (t - Test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) พบว่า ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทที่แตกต่างกัน ดังนี้

ตาราง 10 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
1. อายุ				F=2.320	0.077	
ต่ำกว่า 30 ปี	50	3.41	0.800			
30 - 39 ปี	97	3.65	0.635			
40 - 49 ปี	56	3.73	0.642			
50 ปี ขึ้นไป	2	4.08	1.296			
2. วุฒิการศึกษา				t=-1.876	0.062	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	3.54	0.698			
ปริญญาตรี	89	3.72	0.674			
3. ตำแหน่ง				F=1.410	0.246	
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	4.00	0.707			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)	173	3.61	0.685			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)	24	3.53	0.724			
4. ประสบการณ์การทำงาน				F=1.934	0.125	
ต่ำกว่า 5 ปี	65	3.50	0.687			
5 - 9 ปี	62	3.56	0.772			
10 - 14 ปี	53	3.78	0.621			
15 ปี ขึ้นไป	25	3.71	0.584			

ตาราง 10 (ต่อ)

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
5. ประเภทของศูนย์พัฒนา				F=5.358	0.001**	คู่ที่แตกต่างคือ
เด็กเล็ก						อปท. กับกรรมการ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	40	3.62	0.788			ศาสนา ,
จัดตั้งเอง						กรรมการพัฒนา
ถ่ายโอนจากกรรมการพัฒนา	98	3.78	0.617			ชุมชน กับกรรมการ
ชุมชน						ศาสนา
ถ่ายโอนจากกรรมการศาสนา	55	3.32	0.696			
ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะ	12	3.62	0.522			
กรรมการการประถมศึกษา						
แห่งชาติ						
6. ประเภทขององค์กร				t = 0.796	0.427	
ปกครองส่วนท้องถิ่น						
เทศบาล	20	3.73	0.672			
องค์การบริหารส่วนตำบล	185	3.60	0.695			

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน จากตาราง 10 พบว่า การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างประเภทกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คู่ที่มีบทบาทแตกต่างกันคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรรมการศาสนา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรรมการพัฒนาชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรรมการศาสนา

นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะด้านอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 11 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
1. อายุ				F=2.787	0.042*	คู่ที่แตกต่างคือ
ต่ำกว่า 30 ปี	50	4.05	0.509			ต่ำกว่า 30 ปี กับ
30 - 39 ปี	97	4.07	0.457			50 ปี ขึ้นไป ,
40 - 49 ปี	56	4.15	0.524			30 - 39 ปี กับ 50
50 ปี ขึ้นไป	2	5.00	0.000			ปี ขึ้นไป ,
						40 - 49 ปี กับ 50
						ปี ขึ้นไป
2. วุฒิการศึกษา				t= -1.792	0.075	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	4.04	0.531			
ปริญญาตรี	89	4.16	0.435			
3. ตำแหน่ง				F=1.691	0.187	
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	4.41	0.428			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)	173	4.08	0.504			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)	24	4.09	0.421			
4. ประสบการณ์การทำงาน				F=0.554	0.646	
ต่ำกว่า 5 ปี	65	4.13	0.427			
5 - 9 ปี	62	4.07	0.549			
10 - 14 ปี	53	4.13	0.499			
15 ปี ขึ้นไป	25	4.01	0.519			
5. ประเภทของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก				F=4.069	0.008**	คู่ที่แตกต่างคือ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเอง	40	4.12	0.436			อปท. กับกรมการ ศาสนา ,
ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนา ชุมชน	98	4.18	0.454			กรมการพัฒนา ชุมชน กับกรมการ ศาสนา

ตาราง 11 (ต่อ)

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา	55	3.91	0.539			
ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	12	4.18	0.594			
6. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				t = 1.050	0.295	
เทศบาล	20	4.21	0.433			
องค์การบริหารส่วนตำบล	185	4.08	0.500			

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านบุคลากร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน จากตาราง 11 พบว่า อายุที่ต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คู่ที่มีบทบาทแตกต่างกันคือ อายุต่ำกว่า 30 ปี กับอายุ 50 ปี ขึ้นไป , อายุระหว่าง 30 - 39 ปี กับอายุ 50 ปี ขึ้นไป และอายุระหว่าง 40 - 49 ปี กับอายุ 50 ปี ขึ้นไป

และยังพบว่า การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างประเภทกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คู่ที่มีบทบาทแตกต่างกันคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา

นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะด้านวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 12 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
1. อายุ				F=1.381	0.250	
ต่ำกว่า 30 ปี	50	4.07	0.549			
30 - 39 ปี	97	4.17	0.489			
40 - 49 ปี	56	4.27	0.514			
50 ปี ขึ้นไป	2	4.29	1.010			
2. วุฒิการศึกษา				t= -0.512	0.609	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	4.16	0.524			
ปริญญาตรี	89	4.20	0.508			
3. ตำแหน่ง				F=0.612	0.543	
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	4.34	0.581			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)	173	4.18	0.526			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)	24	4.11	0.421			
4. ประสบการณ์การทำงาน				F=0.309	0.819	
ต่ำกว่า 5 ปี	65	4.22	0.504			
5 - 9 ปี	62	4.17	0.517			
10 - 14 ปี	53	4.13	0.516			
15 ปี ขึ้นไป	25	4.19	0.571			
5. ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				F=3.081	0.029*	คู่ที่แตกต่างคือ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	40	4.21	0.565			กรรมการพัฒนา
จัดตั้งเอง						ชุมชน กับกรรมการ
ถ่ายโอนจากกรรมการพัฒนา	98	4.26	0.494			ศาสนา
ชุมชน						
ถ่ายโอนจากกรรมการศาสนา	55	4.01	0.480			

ตาราง 12 (ต่อ)

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	12	4.08	0.566			
6. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				t = 0.671	0.503	
เทศบาล	20	4.25	0.492			
องค์การบริหารส่วนตำบล	185	4.17	0.520			

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน จากตาราง 12 พบว่า การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างประเภทกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คู่ที่มีบทบาทแตกต่างกันคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา

นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะด้านอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
1. อายุ				F=1.450	0.230	
ต่ำกว่า 30 ปี	50	4.12	0.511			
30 - 39 ปี	97	4.04	0.578			
40 - 49 ปี	56	4.23	0.508			
50 ปี ขึ้นไป	2	4.14	0.606			
2. วุฒิการศึกษา				t= -1.372	0.172	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	4.07	0.538			
ปริญญาตรี	89	4.17	0.553			
3. ตำแหน่ง				F=2.111	0.124	
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	4.27	0.455			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)	173	4.13	0.552			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)	24	3.91	0.496			
4. ประสบการณ์การทำงาน				F=0.97	0.961	
ต่ำกว่า 5 ปี	65	4.11	0.461			
5 - 9 ปี	62	4.08	0.637			
10 - 14 ปี	53	4.14	0.569			
15 ปี ขึ้นไป	25	4.12	0.475			
5. ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				F=4.288	0.006**	คู่ที่แตกต่างคือ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเอง	40	4.20	0.415			อปท. กับกรมการ ศาสนา , กรมการพัฒนา
ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนา ชุมชน	98	4.20	0.531			ชุมชน กับกรมการ ศาสนา
ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา	55	3.90	0.592			

ตาราง 13 (ต่อ)

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	12	4.06	0.604			
6. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				t = 0.449	0.654	
เทศบาล	20	4.16	0.495			
องค์การบริหารส่วนตำบล	185	4.10	0.551			

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน จากตาราง 13 พบว่า การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างประเภทกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คู่ที่มีบทบาทแตกต่างกันคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา

นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะด้านอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 14 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
1. อายุ				F=2.007	0.114	
ต่ำกว่า 30 ปี	50	3.70	0.598			
30 - 39 ปี	97	3.80	0.648			
40 - 49 ปี	56	3.98	0.521			
50 ปี ขึ้นไป	2	3.79	0.303			
2. วุฒิการศึกษา				t= -1.220	0.224	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	3.78	0.614			
ปริญญาตรี	89	3.88	0.595			
3. ตำแหน่ง				F=0.356	0.701	
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	4.00	0.404			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)	173	3.82	0.619			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)	24	3.81	0.580			
4. ประสบการณ์การทำงาน				F=0.094	0.963	
ต่ำกว่า 5 ปี	65	3.80	0.561			
5 - 9 ปี	62	3.82	0.679			
10 - 14 ปี	53	3.86	0.661			
15 ปี ขึ้นไป	25	3.79	0.400			
5. ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก				F=2.007	0.114	
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเอง	40	3.80	0.623			
ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนา ชุมชน	98	3.91	0.568			
ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา	55	3.67	0.662			

ตาราง 14 (ต่อ)

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ	12	3.88	0.498			
6. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น				t = 1.270	0.205	
เทศบาล	20	3.99	0.647			
องค์การบริหารส่วนตำบล	185	3.80	0.601			

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน จากตาราง 14 พบว่า คุณลักษณะด้านอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
1. อายุ				F=2.579	0.055	
ต่ำกว่า 30 ปี	50	3.62	0.741			
30 - 39 ปี	97	3.68	0.725			
40 - 49 ปี	56	3.94	0.673			
50 ปี ขึ้นไป	2	4.33	0.942			
2. วุฒิการศึกษา				t = -2.572	0.011*	
ต่ำกว่าปริญญาตรี	116	3.63	0.744			
ปริญญาตรี	89	3.89	0.677			

ตาราง 15 (ต่อ)

ตัวแปร	n	\bar{X}	S.D.	t/F	p-value	เปรียบเทียบรายคู่
3. ตำแหน่ง				F=2.278	0.105	
หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	8	4.27	0.690			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)	173	3.72	0.749			
ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)	24	3.77	0.471			
4. ประสบการณ์การทำงาน				F=0.466	0.707	
ต่ำกว่า 5 ปี	65	3.71	0.671			
5 - 9 ปี	62	3.68	0.827			
10 - 14 ปี	53	3.84	0.630			
15 ปี ขึ้นไป	25	3.77	0.798			
5. ประเภทของศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก				F=4.989	0.002**	คู่ที่แตกต่างคือ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเอง	40	3.82	0.733			อปท. กับกรมการ ศาสนา ,
ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนา ชุมชน	98	3.89	0.622			กรมการพัฒนา ชุมชนกับกรมการ ศาสนา
ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา	55	3.44	0.846			
ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะ กรรมการการประถมศึกษา แห่งชาติ	12	3.68	0.500			
6. ประเภทขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น				t = 1.172	0.243	
เทศบาล	20	3.92	0.683			
องค์การบริหารส่วนตำบล	185	3.72	0.729			

ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน จากตาราง 15 พบว่า วุฒิการศึกษาที่ต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

และยังพบว่า การปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่างประเภทกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า คู่ที่มีบทบาทแตกต่างกันคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเองกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชนกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา

นอกจากนี้ยังพบว่า คุณลักษณะด้านอายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กมีบทบาทด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 ด้าน แต่ละด้านประกอบด้วยรายละเอียดดังนี้

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรชี้แจงให้ผู้ดูแลเด็กทราบถึงการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็กสามารถคัดเลือกสื่อการเรียนการสอนตามความต้องการได้อย่างเต็มที่
3. ควรบรรจุแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กลงในแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. ควรจัดสรรงบประมาณผ่านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรง

มากขึ้น

ด้านบุคลากร

1. ควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาต่อระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย
2. ควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้เข้าร่วมการประชุม อบรม และศึกษาดูงานเพิ่ม
3. ควรเพิ่มผู้ดูแลเด็กให้เหมาะสมกับจำนวนเด็ก
4. ควรมีการโรงทำความสะอาดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
5. ผู้ดูแลเด็กควรมีจิตสำนึกในการปฏิบัติงานเพื่อส่วนรวม

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

1. ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการก่อสร้างและปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกปี
2. ควรมีหน่วยงานเฉพาะร่วมตรวจสอบอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อทำการปรับปรุงซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดี
3. ควรมีแบบแปลนอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาตรฐาน

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1. ควรปรับหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นมาตรฐาน มีกิจกรรมประจำวันที่ชัดเจน และเข้ากับลักษณะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ควรจัดอบรมการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยเฉพาะ
3. ควรจัดอบรมการจัดทำสื่อการเรียนการสอนตามต่างจังหวัดด้วย

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ควรจัดการประชุมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ควรจัดการประชุมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บ่อยครั้งขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน อันประกอบด้วย อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยผู้วิจัยได้เก็บแบบสอบถามจากผู้ดูแลเด็กที่ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีจำนวน 205 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS 16.0 for Windows สถิติที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t - Test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 - 39 ปี มีวุฒิการศึกษาดำรงปริญญาตรี ปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ) มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน และสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแทบทุกด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านบุคลากร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแต่ละด้านมีบทบาทในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทร่วมพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง มากที่สุด และมีบทบาทร่วมกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก น้อยที่สุด

ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหมั่นพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ มากที่สุด และมีบทบาทพัฒนาความรู้ด้านคอมพิวเตอร์อยู่เสมอ น้อยที่สุด

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทจัดให้มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ มากที่สุด และมีบทบาทจัดพื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วนตามการใช้งาน น้อยที่สุด

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทประเมินพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์อายุ ทุก 3 เดือน มากที่สุด และมีบทบาทจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการปรับปรุงอยู่ตลอด น้อยที่สุด

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่างๆของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ มากที่สุด และมีบทบาทจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นประจำ น้อยที่สุด

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มากที่สุด และมีบทบาทนำผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานของเด็กเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย น้อยที่สุด

การเปรียบเทียบบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีตามคุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงาน ซึ่งประกอบด้วย อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อพิจารณารายด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านบุคลากร พบว่า อายุ และประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบว่า ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลและคุณลักษณะของหน่วยงานที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า วุฒิการศึกษา และประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ต่างกัน ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

การรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผู้ดูแลเด็กได้เสนอแนะในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กว่า หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรชี้แจงให้ผู้ดูแลเด็กทราบถึงการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ควรส่งเสริมให้ผู้ดูแลเด็กได้เข้าร่วมการประชุม อบรม และศึกษาดูงานเพิ่มมากขึ้น ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการก่อสร้างและปรับปรุงซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกปี ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรปรับหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นมาตรฐาน มีกิจกรรมประจำวันที่ชัดเจน และเข้ากับลักษณะพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ควรจัดการประชุมระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรจัดการประชุมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้บ่อยครั้งขึ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเพิ่มขึ้นจากผลการศึกษาของ กชกร วัชรสุนทรกิจ (2551 : 76 - 77) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก พบว่า บทบาทที่ปฏิบัติของผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสนใจ และเห็นถึงความสำคัญของผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นบุคลากรในระดับปฏิบัติที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากขึ้น อาทิ หน่วยงานสังกัดกรมอนามัยได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ จัดประชุมชี้แจงผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ฝึกอบรมผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนคู่มือและสื่อต่างๆ ตลอดจนนิเทศติดตามและให้คำปรึกษา กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้มีคู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีเนื้อหาเน้นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของผู้ดูแลเด็ก ทำให้ผู้ดูแลเด็กรับทราบบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่างๆ

เมื่อพิจารณาบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีจำแนกรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีบทบาทในระดับมาก ส่วนด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีบทบาทในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า ผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานีสามารถปฏิบัติงานได้ดีเหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ แต่ยังคงต้องได้รับการส่งเสริมในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้ผู้ดูแลเด็กสามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คุณลักษณะของหน่วยงานด้านประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกัน โดยเฉพาะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา เมื่อทำการเปรียบเทียบรายคู่พบว่า มีบทบาทแตกต่างกันกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประเภทอื่น

บ่อยครั้งที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ (2550 : ฅ) เกี่ยวกับรูปแบบการจัดบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การถ่ายโอนภารกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากหน่วยงานเดิมยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะจากวัด (กรมการศาสนา) ซึ่งทางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังคงอยู่ภายในวัด การพัฒนาทั้งเชิงกายภาพและสิ่งแวดล้อมมีข้อจำกัดเนื่องจากระเบียบการบริหารงานส่วนท้องถิ่นยังไม่เอื้อให้ดำเนินการ รวมทั้งการบริหารจัดการทั่วไปและด้านการส่งเสริมพัฒนาเด็กมีการติดขัด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของเจ้าอาวาส ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหาทางออกโดยการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นใหม่และดูแลบริหารจัดการเองอย่างครบวงจร

คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านอายุ ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ด้านบุคลากร แตกต่างกับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริกานต์ ทิมชัยงาม (2551 : 78 - 79) เรื่อง คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานโดยภาพรวมของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่มีอายุมากและอายุน้อย ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ในด้านการพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน และด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ดูแลเด็กที่มีอายุมากมีคุณภาพชีวิตการทำงานสูงกว่าผู้ดูแลเด็กที่มีอายุน้อย ส่วนด้านค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเป็นธรรม ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย ด้านการบูรณาการทางสังคม ด้านความมีระเบียบกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงาน ด้านความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน และด้านการปฏิบัติงานในสังคม ไม่แตกต่างกัน

คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านวุฒิการศึกษา ส่งผลให้บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย แตกต่างกัน ทั้งนี้จะเป็นเพราะนโยบายของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นที่ต้องการพัฒนาผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัย โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจัดทำหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ทำให้ผู้ดูแลเด็กที่กำลังศึกษาในหลักสูตรดังกล่าวมีความสนิทสนมกันเพิ่มมากขึ้นในฐานะเพื่อนร่วมสถาบันและเกิดเป็นเครือข่ายเพิ่มขึ้นมาจากที่มีอยู่เดิม ดังนั้น ถ้าผู้ดูแลเด็กได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้น นอกจากจะได้รับความรู้เพื่อนำมาพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว อาจจะเป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมืออีกทางหนึ่งด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษายาทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี มีข้อเสนอแนะจากผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เช่น ผู้ดูแลเด็กควรศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองในด้านต่างๆเพิ่มมากขึ้น ควรพัฒนาตนเองด้วยการติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมทั้งเข้าร่วมการประชุมและอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เช่น การจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดทำสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรพิจารณาให้ผู้ดูแลเด็กได้เข้าร่วมการประชุมและอบรมบ้างตามความเหมาะสม นอกจากนี้ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม เช่น ผู้ดูแลเด็กควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากยิ่งขึ้น และควรแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนเพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกเหนือจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัด ทั้งนี้ เพื่อบูรณาการความร่วมมือและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในสังคมสู่การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะส่งผลดีต่อเด็กภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนและนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแผนและนโยบายของชาติในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

- กชกร วัชรสุนทรกิจ. 2550. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในศูนย์เด็กเล็ก
สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพิษณุโลก. วารสารการส่งเสริมสุขภาพและ
อนามัยสิ่งแวดล้อม ปีที่ 31 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม - กันยายน 2551.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553. สรุปบทบาทภารกิจกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2554. แบบประเมินการคัดเลือกผู้ดูแลเด็กดีเด่นศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปี 2554. กระทรวงมหาดไทย.
- กรมอนามัย. 2554. แบบประเมินมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กนอกระบบ. กระทรวงสาธารณสุข.
- คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. 2553. รายงานประจำปี 2552.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น
กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ชูมัยยะห์ สาและ. 2551. บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังในการจัดการเรียนการสอนของ
วิทยากรอิสลามศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ถวิล สารใจ. 2553. การศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุโขทัย. การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง เสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ทัศนาว ลออโรจน์วงศ์. 2532. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก.
กลุ่มงานวิจัย กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- นิพนธ์ หมาดหมื่น. 2537. ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กสังกัดกรมการพัฒนา
ชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปราโมทย์ เกิดผล. 2550. ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ
ของสถานีอนามัยภายหลังการถ่ายโอนสถานีอนามัยให้แก่องค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่น ศึกษากรณีจังหวัดตรัง. สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- บุญญา พิรุณ. 2544. บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน : ศึกษากรณีโรงเรียน
ประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง. สาร
นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.
- พระมหาอำพร มณีเนียน. 2545. ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมู่ที่ 3 องค์การบริหาร
ส่วนตำบลลูกต. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ยุวดี ใจจ้อง. 2544. บทบาทของครูแกนนำตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 :
กรณีศึกษาโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดตรัง. สารนิพนธ์รัฐประศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.
- ศิริกานต์ ทิมย้ายงาม. 2550. คุณภาพชีวิตการทำงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จังหวัด
ฉะเชิงเทรา. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 ตุลาคม 2550 - มกราคม 2551.
- ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และคณะ. 2550. โครงการประเมินการจัดระบบบริการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ส่วนส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนาจิกรรรมเยาวชน. 2552. คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษา
ท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- สุทธิชา มาลีเลิศ. 2551. สภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนา
เด็กเล็ก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. สืบค้นจาก <http://db.onec.go.th> (11 พฤศจิกายน 2553).
- สุวรรณ อินทร์รักษ์. 2546. บทบาทของผู้บริหาร ครู ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิที่ส่งผลต่อคุณภาพวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น. 2553. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก
เล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
กระทรวงมหาดไทย.

วัชรากรณ์ ชีวโศภิชฐ และมณีรัตน์ จรุงเดชากุล. 2552. การวิจัยธุรกิจตามแนวเนาะ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อรอุมา จำรูญ. 2551. บทบาทของครูตามกระบวนการวางแผนพัฒนาโรงเรียน กรณีศึกษา
โรงเรียนในเครือข่ายส่งเสริม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. สารนิพนธ์รัฐประศาสน
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในจังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้ต้องการข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. แบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. โปรดตอบคำถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริงเพื่อจะได้ข้อมูลสมบูรณ์ที่สุด

3. ข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถามจะเป็นความลับและนำผลที่ได้มาใช้ในการวิจัยเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อทั้งองค์กรของท่านและตัวท่านเอง

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

นางสาวนุชนาถ แดงกระจ่าง

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับท่านมากที่สุด

1. อายุ

☐ 1. ต่ำกว่า 30 ปี	☐ 3. 40 - 49 ปี
☐ 2. 30 - 39 ปี	☐ 4. 50 ปี ขึ้นไป

2. วุฒิการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
2. ปริญญาตรี
3. สูงกว่าปริญญาตรี

3. ตำแหน่ง

☐ 1. หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	☐ 3. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างตามภารกิจ)
☐ 2. ครูผู้ดูแลเด็ก	☐ 4. ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก (พนักงานจ้างทั่วไป)

4. ประสบการณ์การทำงาน

☐ 1. ต่ำกว่า 5 ปี	☐ 3. 10 - 14 ปี
☐ 2. 5 - 9 ปี	☐ 4. 15 ปี ขึ้นไป

5. ประเภทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง
2. ถ่ายโอนจากกรมการพัฒนาชุมชน
3. ถ่ายโอนจากกรมการศาสนา
4. ถ่ายโอนจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

6. ประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

☐ 1. เทศบาล	☐ 2. องค์กรบริหารส่วนตำบล

ตอนที่ 2 บทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับบทบาทที่ท่านได้ปฏิบัติตามความเป็นจริงที่สุด

โดยมีเกณฑ์การตอบ ดังนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบได้ปฏิบัติตามข้อความทุกครั้ง
มาก	หมายถึง	ผู้ตอบได้ปฏิบัติตามข้อความบ่อยครั้ง
ปานกลาง	หมายถึง	ผู้ตอบได้ปฏิบัติตามข้อความบางครั้ง
น้อย	หมายถึง	ผู้ตอบได้ปฏิบัติตามข้อความน้อยครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	ผู้ตอบได้ปฏิบัติตามข้อความน้อยครั้งมากๆจนถึงไม่ได้ปฏิบัติเลย

ที่	บทบาทของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก						
1.	ท่านได้เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกครั้ง					
2.	ท่านได้ร่วมกำหนดแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพและมาตรฐาน					
3.	ท่านได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแก่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่เสมอ					
4.	ท่านได้เสนอแผนงาน/โครงการเข้าสู่แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นประจำทุกปี					
5.	ท่านได้ร่วมพิจารณาคัดเลือกสื่อ หนังสือ วัสดุ อุปกรณ์การเรียน และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อการจัดซื้อจัดจ้าง					
6.	ท่านได้ร่วมกับคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพิจารณาประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก					

ที่	บทบาทของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านบุคลากร						
7.	ท่านปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการอย่างเคร่งครัด					
8.	ท่านดูแลสุขภาพตนเองให้แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่เสมอ					
9.	ท่านหมั่นพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าในอาชีพ เช่น การศึกษาต่อ เป็นต้น					
10.	ท่านพัฒนาความรู้ด้านคอมพิวเตอร์อยู่เสมอ					
11.	ท่านรับการอบรมเกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กอย่างสม่ำเสมอ					
12.	ท่านได้ให้คำแนะนำและความช่วยเหลือแก่เพื่อนร่วมงาน เป็นอย่างดี					
13.	ท่านประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงตนเอง					
ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย						
14.	ท่านได้ตรวจสอบอาคาร ประตู หน้าต่างให้อยู่ในสภาพ ดีเสมอ					
15.	ท่านดูแลสุขภาพแวดล้อมภายในและภายนอกอาคารให้ สะอาดและปลอดภัยอยู่เสมอ					
16.	ท่านได้จัดพื้นที่ใช้สอยให้เป็นสัดส่วนตามการใช้งาน					
17.	ท่านได้จัดให้มีแสงสว่างและการระบายอากาศที่เพียงพอ เช่น เปิดหน้าต่าง เป็นต้น					
18.	ท่านดูแลเครื่องเล่นและเครื่องใช้สำหรับเด็กให้สะอาด และอยู่ในสภาพดีเสมอ					
19.	ท่านได้จัดให้มีการป้องกันแมลงและพาหะนำโรค เช่น เก็บขยะออกจากอาคารทุกวัน เป็นต้น					
20.	ท่านจัดให้มีมาตรการป้องกันความปลอดภัยและเตรียม ความพร้อมรับสถานการณ์ฉุกเฉินอยู่เสมอ					

ที่	บทบาทของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร						
21.	ท่านได้จัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและแผนการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีการปรับปรุงอยู่ตลอด					
22.	ท่านจัดกิจกรรมเล่นิทานทุกวัน					
23.	ท่านตรวจสอบสภาพเด็กเป็นประจำทุกเช้า					
24.	ท่านได้นำวัสดุ/สิ่งของภายในท้องถิ่นมาใช้เป็นสื่อการ เรียนการสอน					
25.	ท่านประเมินพัฒนาการเด็กตามเกณฑ์อายุ ทุก 3 เดือน					
26.	ท่านได้จัดทำบัญชีแสดงรายการอาหารกลางวันที่ถูกหลัก โภชนาการ					
27.	ท่านได้ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการดูแลเด็ก อย่างสม่ำเสมอ					
ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน						
28.	ท่านจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นประจำ					
29.	ท่านได้จัดประชุมผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ					
30.	ท่านประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ชุมชนได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ					
31.	ท่านได้จัดให้มีมุมการเรียนรู้สำหรับผู้ปกครองและ ชุมชน					
32.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนาและประเพณี ต่างๆของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ					
33.	ท่านจัดกิจกรรมการแสดงของเด็กเข้าร่วมในโอกาสต่างๆ ของชุมชน					
34.	ท่านได้ให้บริการชุมชนเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากร					

ที่	บทบาทของผู้ดูแลเด็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับบทบาท				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย						
35.	ท่านได้เข้าร่วมประชุมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทุก ครั้ง					
36.	ท่านเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างสม่ำเสมอ					
37.	ท่านได้นำผลงานทางวิชาการ นวัตกรรม สื่อการเรียน และผลงานของเด็กเข้าร่วมกิจกรรมของเครือข่ายการ พัฒนาเด็กปฐมวัย					
38.	ท่านประชาสัมพันธ์ข้อมูลของเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ปฐมวัยให้ชุมชนได้รับทราบ					
39.	ท่านสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในเครือข่าย การพัฒนาเด็กปฐมวัย					
40.	ท่านได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ด้านการพัฒนา เด็กระหว่างสมาชิกในเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

คำชี้แจง โปรดเขียนข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงาน
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

.....

.....

.....

.....

2. ด้านบุคลากร

.....
.....
.....
.....

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย

.....
.....
.....
.....

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

.....
.....
.....
.....

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

.....
.....
.....
.....

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

.....
.....
.....
.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล นางสาวนุชนาถ แดงกระจ่าง

รหัสประจำตัวนักศึกษา 5210521542

วุฒิการศึกษา

วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
วิทยาศาสตรบัณฑิต (ชีววิทยา)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2546

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

เจ้าพนักงานธุรการ องค์การบริหารส่วนตำบลบางตาหลวง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี